

پیک دانش

فصلنامه تابستان

نشریه انجمن علمی دانشجویی علم اطلاعات
و دانش شناسی دانشگاه الزهراء (س)
سال بیست و سوم، شماره ۹۹
تابستان ۱۴۰۲

ISSN: ۱۷۳۵-۳۳۹۴

متن کاوی چیست و به چه معنا است؟

از اعتبار تا اشتغال

شبکه‌های اجتماعی علمی، پلی برای ارتباط با کتابداران

معرفی کتاب آشنایی با هنر دقیق خواندن بر اساس مفاهیم و اصول تفکر انتقادی

معرفی نویسنده مصطفی مستور و کتاب عشق روی پیاده رو

صد سال فناوری اطلاعات، در ده سال هفتم قرن گذشته چه گذشت؟

مصاحبه با دکتر حمیده جعفری پاورسی، دبیر کمیته اجرایی هفتمین کنگره متخصصان علوم اطلاعات

و رئیس گروه مطالعات سیاست‌های هنری در فرهنگستان هنر

فهرست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طراح جلد: سید محمد حسین هاشمی

- ۲ یادداشت روز
- ۳ یادداشت سردبیر
- ۴ متن کاوی چیست و به چه معنا است؟
- ۶ از اعتبار تا اشتغال
- ۸ شبکه‌های اجتماعی علمی، پلی برای ارتباط با کتابداران
- ۱۰ معرفی کتاب آشنایی با هنر دقیق خواندن
بر اساس مفاهیم و اصول تفکر انتقادی
- ۱۱ معرفی نویسنده مصطفی مستور و کتاب
عشق روی پیاده رو
- ۱۲ صد سال فناوری اطلاعات، در ده سال هفتم قرن
گذشته چه گذشت؟
- ۱۸ مصاحبه با دکتر حمیده جعفری پاورسی، دبیر کمیته اجرایی
هفتمین کنگره متخصصان علوم اطلاعات و رئیس گروه مطالعات
سیاست‌های هنری در فرهنگستان هنر

پیک دانش

صاحب امتیاز:

انجمن علمی دانشجویی علم اطلاعات و دانش
شناسی دانشگاه الزهراء (س)

زیرنظر: اداره کل امور فرهنگی دانشگاه الزهراء
(س)

مدیر مسئول و سردبیر: لیلی بنی‌هاشمی

هیئت تحریریه: زهرا روحی، مبین علیخانی،
فاطمه یزدانی، مهسا قسوری، حدیثه حیدری و لیلی
بنی‌هاشمی

ویراستار: لیلی بنی‌هاشمی

طراح و صفحه آرا: سید محمد حسین هاشمی
طراح لوگو: سید محمد حسین هاشمی
با تشکر از مشاور نشریه: دکتر معصومه کربلا
آقایی کامران

نشانی: تهران، میدان ونک، دانشگاه الزهراء (س)،
ساختمان معاونت فرهنگی-اجتماعی، اتاق نشریات

تلفن: ۸۸۰۵۶۹۰۸

ص.پ: ۱۹۹۳۸۹۱۱۷۶۴

وبلاگ نشریه: www.kismag.blogfa.com

کانال تلگرام: @knowledge_courier

کانال اینستاگرام نشریه: @knowledge_courier

یادداشت روز

چند سالی است شاهد رسم زیبایی به نام برگزاری مدرسه در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی هستیم. اولین بار در مدرسه زمستانی علم‌سنجی دانشگاه شهید بهشتی شرکت کردم. از آن به بعد مدرسه‌های مختلفی در فصل‌های متنوع دروس خاصی را در زمانی فشرده برگزار کردند که هر یک تازگی خود را داشت، مثل مدرسه زمستانی سازماندهی اطلاعات و دانش یا به همین تازگی، مدرسه تابستانی هوش مصنوعی و مدرسه تابستانی دانش مهارتی. از آنجا که این دوره‌ها عموماً در مدت زمان کوتاهی برگزار می‌گردند هدف برگزارکنندگان آن ارائه چکیده و خلاصه‌ای از بهترین تجربیات خود است بدین منظور شرکت در این دوره‌ها به کلیه دانشجویان توصیه می‌شود. آشنایی با مفاهیم جدید در رشته از دیگر دست‌آوردهای این مدرسه‌های فصلی است.

تابستانی دیگر گذشت و کلاس‌های درس آماده و پذیرای دانشجویان می‌شوند. هر پائیز سلامی می‌دهیم به دانشجویان جدید و امیدواریم در فعالیتهای دانشجویی شاهد چهره‌های مشتاقشان باشیم.

لیلی بنی‌هاشمی
دانشجو دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی
دانشگاه الزهرا (س)

یادداشت سردبیر

از سال گذشته که سنگ بنای کنگره هفتم متخصصان علوم اطلاعات گذاشته شد ما هر شماره به این موضوع پرداختیم به طوری که شماره گذشته کلاً به آنچه در کنگره گذشت اختصاص یافت. با این وجود جای خالی چند مصاحبه در گردآوری مطالب به چشم می‌خورد و دوست داشتیم با مسئولین و کسانی صحبت کنیم که از نزدیک با مسائل مختلف راه‌اندازی کنگره‌ای با این وسعت دست و پنجه نرم کرده‌اند. مفتخریم فرصت انجام مصاحبه با خانم دکتر حمیده جعفری پاورسی، دبیر کمیته اجرایی هفتمین کنگره متخصصان علوم اطلاعات و رئیس گروه مطالعات سیاست‌های هنری در فرهنگستان هنر به دست آمد تا از آنچه که به عنوان تجربه در برگزاری این کنگره کسب شده است مطلع شویم. امید است امکان بهره‌گیری از بیانات ارزشمند تمام استاد‌های رشته مهیا شود تا شرط شاگردی به جا آورده شود و از تجربه این عزیزان بیاموزیم.

لیلی بنی‌هاشمی
دانشجو دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی
دانشگاه الزهرا (س)

مقدمه‌ای بر متن کاوی

هدف از متن کاوی، استخراج دانش مفید (مانند الگوها و روندها)

از داده‌های خام است

حدیثه حیدری، دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی گرایش بازیابی اطلاعات و دانش؛ دانشگاه الزهرا (س) - تهران

زمینه‌ای از کسب و کار داشته باشیم به ما کمک می‌کند. از طریق این ابزار می‌توان داده‌ها را به روش‌های مختلف مانند جدول‌های HTML، چارت‌ها، نمودارها و غیره به راحتی تجسم‌سازی کرد. همچنین یک ابزار بهره‌وری عالی است و نتایج بهتر و سریع‌تری را نسبت به سایر دستگاه‌ها ارائه می‌دهد. سازمان‌های بزرگ و کوچک که دانش محور هستند، از آن استفاده می‌کنند.

انبوه داده‌ها که هر لحظه نیز به اندازه آن اضافه می‌شود، جای خالی تکنیک‌های تحلیلی به خوبی احساس می‌شود. متن کاوی کوششی برای به‌دست‌آوردن دانش مفید از میان این داده‌ها است و رشد داده‌ها به شکل متن، اهمیت متن کاوی را دو چندان کرده است (اسماعیلی و زاهد، ۱۳۹۴).

هدف از متن کاوی، استخراج دانش مفید (مانند الگوها و روندها) از داده‌های خام است. متن کاوی نوعی خاص از داده‌های کاوی است که بر کار با مجموعه داده‌های نیمه‌ساخت‌یافته یا ساخت‌نیافته مانند اسناد متنی متمرکز است. متن کاوی می‌تواند با جستجوی واژه‌های بیشترین ارجاع یا از طریق استفاده از واژه‌های معینی از فرهنگ لغت، به صورتی تصادفی مورد استفاده قرار گیرد. متن کاوی را می‌توان به‌عنوان یک روش میان رشته‌ای برای بازیابی اطلاعات، یادگیری ماشین، آمار، دسته‌بندی متون، زبان‌شناسی محاسباتی و مخصوصاً داده‌کاوی در نظر گرفت (نظری و حبیبی، ۱۳۹۵).

داده‌ها در سه دسته ساخت‌یافته، نیمه‌ساخت‌یافته و ساخت‌نیافته قرار می‌گیرند و علیرغم وجود یک ساختار پنهان در متون، این قالب در دسته ساخت‌نیافته گروه‌بندی می‌شود. جدول‌ها در مدل رابطه‌ای، نمونه‌ای از داده ساخت‌یافته و اسناد XML گونه‌ای از داده‌های نیمه‌ساخت‌یافته تلقی می‌شوند. به همین دلیل متن‌ها به شکل مجموعه‌ای از واژه‌ها یا عبارات دیده می‌شوند. مجموعه داده‌های ساخت‌نیافته یکی از ساده‌ترین شکل داده‌ها محسوب می‌شوند که می‌تواند در هر حوزه کاربردی تولید شود. بنابراین لازم است تا روش‌ها و الگوریتم‌هایی طراحی شوند تا بتوانند به‌صورت مؤثری این داده‌ها را کاوش کنند (اسماعیلی و زاهد، ۱۳۹۴).

اهمیت متن کاوی

متن کاوی امکان تصمیم‌گیری بهتر و هوشمندانه‌تر را فراهم می‌کند. اگر مشکلی در پیدا کردن دانش خاصی در

سالانه در سرتاسر جهان مستندات علمی زیادی توسط پژوهشگران، استادان و دانشجویان دانشگاه‌های مختلف تولید می‌شوند که اغلب دربرگیرنده مطالب مهم و مفید بوده و در قالب‌های متنی منتشر می‌شوند. با توجه به افزایش روزافزون مقالات علمی و با توجه به حجم عظیم مقالات منتشر شده، ارزیابی و بررسی تک‌تک مقالات و استخراج دستی اطلاعات و دانش از این حجم عظیم از متون، کاری غیرممکن و بسیار دشوار است. با این وجود شناسایی الگوها و استخراج دانش بالقوه در حجم زیاد داده‌های متنی، یک امر مهم در زمینه‌های علمی مختلف محسوب می‌شود (هاشمی، حافظ و مشکور، ۲۰۱۵).

با توجه به ظهور فضای دیجیتال و گسترش روبه رشد تولید متون در این محیط، برای مدیریت بهتر حجم عظیم مدارک الکترونیکی نیاز به استفاده از تکنیک‌ها و رویکردهای تجزیه و تحلیل جدیدی است که بتواند به صورت خودکار سازماندهی، جستجو، نمایه‌سازی و مرور مجموعه‌های بزرگ را میسر نماید (هووانگ، وی، لی و چن، ۲۰۱۷). از این‌رو ابزارها و فنونی که با بررسی خودکار متون بتوانند تحلیلی روی آن‌ها انجام دهند، منجر به شکل‌گیری حوزه متن کاوی شده است. این حوزه تمام فعالیت‌هایی که به نوعی به دنبال استخراج دانش از متن هستند را شامل می‌شود (هاشمی، حافظ و مشکور، ۲۰۱۵).

متن کاوی به تحلیل هوشمند متن، داده کاوی متنی یا کشف از متن نیز مشهور است و به طور کلی به فرایند استخراج دانش و اطلاعات مورد علاقه و مهم از مجموعه متنی غیرساختاریافته اشاره دارد (رهبول‌شوهمان، اولریچ و هوندروف، ۲۰۱۲؛ رودریگز و بوث و هینبورگ، ۲۰۱۶).

امروزه متون، یکی از رایج‌ترین قالب داده‌ها محسوب می‌شوند. شبکه‌های اجتماعی، سرویس‌دهنده‌های ایمیل، کتابخانه‌های دیجیتال و از همه مهم‌تر وب، بستری هستند که در آن، نه هر روز، که هر ثانیه اطلاعات به‌صورت متن به آن افزوده می‌شود. در میان این حجم

کاربردهای متن کاوی

تجزیه و تحلیل پاسخ سوال‌های باز در نظرسنجی سوالات باز در یک نظرسنجی به پاسخ‌دهندگان کمک می‌کند تا دیدگاه یا نظر خود را بدون هیچ‌گونه محدودیتی بیان کنند. این به دانستن نظرات مشتریان بیشتر از تکیه بر پرسشنامه‌های ساخت‌یافته کمک می‌کند. از متن کاوی می‌توان برای تجزیه و تحلیل چنین اطلاعاتی در قالب متن استفاده کرد.

• پردازش خودکار پیام‌ها، ایمیل‌ها

از متن کاوی نیز اغلب برای دسته بندی متن استفاده می‌شود. متن کاوی می‌تواند برای فیلتر کردن و حذف کردن نامه‌های غیر ضروری با استفاده از کلمات یا عبارات خاص استفاده شود. چنین ایمیل‌هایی به عنوان اسپم یا هرزنامه حذف می‌شوند. سیستم متن کاوی به طور خودکار ایمیل‌های منتخب را دسته‌بندی و فیلتر می‌کند و آن‌ها را به بخش مربوطه می‌فرستد. متن کاوی همچنین به ایمیل هشدار می‌دهد و باعث می‌شود، ایمیل‌های حاوی کلمات یا محتوای توهین‌آمیز حذف شوند.

• تجزیه و تحلیل گارانتی یا بیمه

در اکثر سازمان‌های تجاری اطلاعات اغلب به صورت متن جمع آوری می‌شوند. برای مثال در بیمارستان مصاحبه‌های بیمار را می‌توان خیلی کوتاه و به صورت متن بیان کرد و گزارشات نیز به صورت متن هستند. این یادداشت‌ها در حال حاضر به صورت الکترونیکی جمع‌آوری می‌شوند تا به راحتی به الگوریتم‌های متن کاوی واگذار شوند.

بررسی وضعیت رقبا از طریق چک کردن وب‌سایت آن‌ها یکی دیگر از حوزه‌های کاربردی مهم متن کاوی پردازش محتویات صفحات وب در یک حوزه خاص است. به این ترتیب سیستم متن کاوی به طور خودکار لیستی از اصطلاحات مورد استفاده در سایت را پیدا می‌کند. شما از

این طریق می‌توانید مهم‌ترین اصطلاحات مورد استفاده در وب سایت را بیابید و قابلیت‌های رقبا را که می‌توانند به شما در کسب و کار موثر کمک کنند، بشناسید.

مراحل متن کاوی

جمع‌آوری داده‌ها
پیش پردازش و تجزیه و تحلیل متن
شاخص‌گذاری داده‌ها
اجرای الگوریتم‌های متن کاوی
تجزیه و تحلیل (جلالی‌شیرجانی و شیرزاد، ۱۴۰۰).

تکنیک‌های متن کاوی

استخراج اطلاعات

در این تکنیک از طریق فهمیدن کلمات مهم و پیدا کردن روابط بین آن‌ها متن ساخت نیافته آنالیز می‌شود. همچنین از طریق تطبیق الگو برای فهمیدن ترتیب در متن استفاده می‌شود. این تکنیک به تبدیل متن ساخت نیافته به یک فرم ساخت یافته کمک می‌کند. استخراج اطلاعات شامل ماژول‌های پردازش زبان است. این تکنیک بیشتر در مواردی که مقدار زیادی داده وجود دارد، استفاده می‌شود. روند استخراج اطلاعات در تصویر زیر توضیح داده شده است.

دسته‌بندی

تکنیک دسته‌بندی سند متن را در یک یا چند دسته طبقه‌بندی می‌کند. این تکنیک بر اساس نمونه‌های ورودی-خروجی دسته‌بندی را انجام می‌دهد. فرآیند دسته‌بندی شامل پیش پردازش، شاخص‌گذاری، کاهش ابعادی و طبقه‌بندی است. متن را می‌توان با استفاده از دسته‌بند بیز ساده، درخت تصمیم، دسته‌بند نزدیک‌ترین همسایه و ماشین‌های فروشنده پشتیبانی دسته‌بندی کرد.

خوشه‌بندی

از روش خوشه‌بندی برای گروه بندی اسناد متنی که محتواهای مشابهی دارند، استفاده می‌شود. این تکنیک دارای قسمت‌هایی به نام خوشه است و هر بخش چندین سند با محتویات مشابه خواهد داشت. خوشه‌بندی اطمینان حاصل می‌کند که هیچ سابقه‌ای از جستجو حذف نمی‌شود و همه اسنادی را که محتویات مشابهی دارند، جمع‌آوری می‌کند. K-means یا K- میانگین متداول‌ترین تکنیک خوشه‌بندی است. این تکنیک نیز هر خوشه را مقایسه می‌کند و بررسی می‌کند که تا چه اندازه فرم و شکل آن‌ها به خوبی بهم متصل شدند. شرکت‌ها از این تکنیک برای ایجاد پایگاه داده با هزاران سند مشابه استفاده می‌کنند.

تجسم‌سازی

افراد معمولاً از تکنیک تجسم استفاده می‌کنند تا فرآیند پیدا کردن اطلاعات مرتبط را ساده کنند. تجسم‌سازی به جذاب‌تر نمایش دادن اطلاعات متنی کمک می‌کند.

• خلاصه‌سازی

تکنیک خلاصه‌سازی به کاهش طول سند و خلاصه‌سازی جزئیات اسناد کمک می‌کند. این امر باعث می‌شود که سند برای کاربران خوانا و گویا شود و آن‌ها بتوانند محتوا را در یک نگاه بفهمند. این تکنیک یک سند متنی را که حجم زیادی دارد، به راحتی و به سرعت خلاصه می‌کند. انسان‌ها زمان بیشتری برای خواندن و سپس ترجمه سند اختصاص می‌دهند اما، خلاصه‌سازی این فرآیند را سرعت می‌بخشد و به برجسته کردن نکات اصلی در یک فرم کمک می‌کند.

مزایای متن کاوی

از آنجا که پایگاه داده، توانایی ذخیره مقدار اطلاعات کمی را دارد، این مشکل از طریق متن کاوی حل شده است.

با استفاده از روش‌هایی چون استخراج اطلاعات، می‌توان اسامی موجودیت‌های مختلف و رابطه میان آن‌ها را از میان مجموعه اسناد دریافت. متن کاوی، مشکل مدیریت مقادیر زیاد اطلاعات غیرساخت‌یافته برای استخراج الگوها را به سادگی حل کرده است، در غیر این صورت این مسئله مشکل بزرگی بوده است. باعث صرفه جویی در وقت و منابع می‌شود و عملکرد موثرتری نسبت به مغز انسان دارد. به ثبت نظرات در طول زمان کمک می‌کند. متن کاوی به جمع‌بندی و خلاصه کردن اسناد کمک می‌کند. متن کاوی و تحلیل کمی متن به استخراج مفاهیم از متن و ارائه کامل‌تر آن‌ها کمک می‌کند.

متنی که با استفاده از متن کاوی شاخص می‌شود می‌تواند در تجزیه و تحلیل پیش‌بینی‌کننده استفاده شود. اسامی موارد مختلف و روابط بین متن را می‌توان با استفاده از تکنیک‌های مختلف به راحتی پیدا کرد. به استخراج الگوها از حجم زیادی از داده‌های ساخت نیافته کمک می‌کند. مرور اصولی متون تخصصی: متن کاوی می‌تواند به طور عمیق در متون مختلف به جستجو بپردازد، موضوعات کلیدی را بیابد و اصطلاحات یا متن تکرار شده و موضوعات رایج را در یک دوره زمانی برجسته کند.

آزمایش فرضیه: از طریق متن کاوی می‌توان فرضیه‌ی خاصی را آزمایش کرد تا مشاهده شود که آیا سند موجود، این ایده را تأیید یا رد می‌کند.

معایب متن کاوی

هیچ برنامه‌ای نمی‌تواند به منظور تحلیل متن غیرساخت‌یافته به صورت مستقیم، کاویدن متن برای استخراج اطلاعات یا دانش تهیه شود. اطلاعاتی که در آغاز کار نیاز است، در جایی نوشته نشده است.

و در آخر باید خاطر نشان کرد که متن کاوی یا تحلیل کمی متن یک فناوری موفق است اما، به

این نکته توجه کنید که نتایج به دست آمده و عمق تجزیه و تحلیل در کسب و کارها متفاوت است. بنابراین، با استفاده هوشمندانه از این ابزار قطعاً می‌توان نتایج خوبی برای شرکت خود رقم زد.

• منابع

اسماعیلی، مهدی و زاهد، عطیه (۱۳۹۴). مروری بر متن‌کاوی؛ مفاهیم؛ تکنیک‌ها و چالش‌ها. سومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های کاربردی در مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات، تهران. جلالی‌شیرجانی، فاطمه و شیرزاد، مجید (۱۴۰۰). متن کاوی: مفاهیم و روش‌ها. ترویج علم، ۱۲ (۲۱). ۱۵۷-۱۷۲.

نظری، مهدی و حبیبی، مریم (۱۳۹۵). بررسی روش‌های LDA و LSA و PLSA در متن‌کاوی. چهارمین کنفرانس بین‌المللی مهندسی برق و کامپیوتر، تهران. متن کاوی چیست؟ وب‌سایت ویراکام. بازیابی شده در ۵ مردادماه ۱۴۰۲ از

<https://virakam.com/D985D%8AA%86%9DA%A%9D%8A%7D8%9%8B8%C-text-mining->

Hashimi, H., Hafez, A., & Mathkour, H. (2015). Selection Criteria for Text Mining Approaches. Computers in Human Behavior, 51, 729-733. PP, 51, Human Behavior

Hwang, S. Y., Wei, C. P., Lee, C. H., & Chen, Y. S. (2017). Coauthorship Network-based Literature Recommendation with Topic Model. Online Information Review, 41(3), 18-336. PP

Rebholz-Schuhmann, D., Oellrich, A., & Hoehndorf, R. (2012). Text-mining Solutions for Biomedical Research: Enabling Integrative Biology. Nature Reviews Genetics, 13(12), 829-839. PP

Röder, M., Both, A., & Hinneburg, A. (2015). Exploring The Space of Topic Coherence Measures. In Proceedings of The Eighth ACM International Conference on Web Search and Data Mining, PP ۳۹۹-۴۰۸.

یادداشت

از اعتبار تا اشتغال

هیچ جامعه ای بدون کتابخانه ای که اطلاعات را از سراسر جهان ذخیره می کند کامل نیست

زهرا روحی، دانشجوی کارشناسی علم اطلاعات و دانش شناسی - دانشگاه الزهرا (س) - تهران

در زمان، هزینه‌ها، دسترسی‌پذیری آسان و خدمات‌دهی سریع، محافظت از منابع و به روز رسانی با سهولت کامل. حالا سوالی داریم، در قالب کتابخانه‌ی آنلاین، کتابخانه‌های الکترونیکی یا کتابخانه‌های دیجیتال، روند رایج و جاری در سیستم مدیریت کتابخانه و خدمات اطلاع رسانی در دوره‌های کارآموزی دانشگاهی و آن دوره‌های مربوط به استخدام در کتابخانه‌ها با نظر گرفتن استانداردهای جهانی به چه صورت است؟

مدیریت منابع الکترونیکی:

منابع الکترونیکی به مجلات الکترونیکی، کتاب‌های الکترونیکی، پایگاه‌های اطلاعاتی آنلاین و سایر مواد در قالب‌های دیجیتالی اشاره دارند که به صورت الکترونیکی در

کشور نشان می‌دهند.

بارها این شعار درباره وجود "کتابخانه" گفته می‌شود:

کتابخانه یکی از مهم ترین نهادی اجتماعی هستند. هیچ جامعه ای بدون کتابخانه ای که اطلاعات را از سراسر جهان ذخیره می‌کند کامل نیست. اما این را هم می‌دانیم که در دنیای امروز، همه چیز با گذشته ی حوزه ما متفاوت است. فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) به طور گسترده ای بر کتابخانه و خدمات آنها تأثیر گذاشته است.

پیش از این، کتابخانه‌ها منابع و خدمات اطلاعاتی دستی را به کاربران خود ارائه می‌کردند، اما اکنون، کتابخانه‌ها به دیجیتالی‌سازی روی آورده‌اند، دلایل و انگیزه برای این رویداد واضح است، صرفه‌جویی

دانشگاه پرینستون، موسسه تکنولوژی ماساچوست، دانشگاه هاروارد، استنفورد، کالیفرنیا، ییل، شیکاگو، میشیگان، کلمبیا، نیویورک، کرنل، تگزاس، دانشگاه جان هاپکینز، کمبریج، کنت، آمستردام، پکن، ووهان، دانشگاه صنعتی زوریخ و در نهایت دانشگاه پنسیلوانیا.

گاهی اوقات ممکن است با افرادی رو به رو شوید که به شما بگویند رشته علم اطلاعات به صورت جهانی رایج نبوده و از اعتباری که باید برخوردار نیست اما پاسخ واضح است، دانشگاه‌های مذکور تنها بخش کوچکی از محبوبیت رشته علم اطلاعات را در خارج از

دسترس هستند. نرم افزار مدیریت منابع الکترونیکی می تواند توسط کتابخانه ها برای ردیابی جمع آوری، دسترسی، مجوز، نگهداری، استفاده، ارزیابی، رزرو و انتخاب منابع اطلاعاتی الکترونیکی کتابخانه استفاده شود که برای کارآموزان مشتاق به استخدام در کتابخانه ها از بخش های اساسی جهت تسلط و یادگیری است.

پیاده سازی RFID:

شناسایی فرکانس رادیویی (RFID) از میدان های الکترومغناطیسی برای انتخاب و ردیابی برچسب های پیوست شده به موارد کتابخانه به صورت خودکار استفاده می کند. سیستم مدیریت کتابخانه مبتنی بر RFID جدیدترین فناوری مورد استفاده برای ردیابی موجودی و تقویت سیستم های تشخیص سرقت کتابخانه است. این فناوری با ساده سازی فرآیندها و کاهش وابستگی انسانی، امنیت کتابخانه ها را افزایش داده و کارایی آنها را افزایش می دهد. برای کاربران، RFID روند استقراض و بازگشت را تسریع می کند. از این رو، RFID باعث صرفه جویی در زمان و کاهش هزینه های کتابخانه می شود.

رایانش ابری:

کتابخانه های سراسر جهان از محاسبات ابری استفاده می کنند تا خدمات کتابخانه را ساده تر و مقرون به صرفه تر کنند. این سیستم مدیریت کتابخانه نقش بسزایی در ساخت کتابخانه های دیجیتال یا مخازن دارد. رایانش ابری همچنین استفاده بهینه از منابع کتابخانه، زیرساخت، منابع انسانی و غیره را تضمین می کند. علاوه بر این، در یک کتابخانه دیجیتال، رایانش ابری تضمین می کند که سرویس های شخص ثالث می توانند سرورها را مدیریت کنند، ارتقاها را انجام دهند و پشتیبان گیری از داده ها ایجاد کنند.

اینترنت اشیا:

بهترین نرم افزار کتابخانه ای یکپارچه و نرم افزار (LMS) سیستم های مدیریت یادگیری (شروع به استفاده از اینترنت اشیا (IoT) برای انتقال داده ها بدون دخالت انسان کرده اند. کتابخانه ها از اینترنت اشیا برای کنترل موجودی، جلوگیری از سرقت و شناسایی کاربران

استفاده می کنند. همچنین به بهبود کیفیت و سرعت فعالیت های میز گردش کمک می کند. علاوه بر این، اینترنت اشیا رزرو کتاب، تشخیص آتش سوزی در کتابخانه و پیشگیری از آن را تسریع می کند و خدمات کتابخانه الکترونیکی را ساده می کند.

داده های بزرگ و تجسم داده ها:

Big Data and Data Visualization روشی برای نمایش حجم زیادی از داده ها از طریق نمودارها، نمودارها، نقشه ها و سایر اشکال بصری است. این باعث می شود که اطلاعات برای ذهن انسان طبیعی تر شود و تشخیص روندها، الگوها و موارد پرت در مجموعه داده های بزرگ آسان تر شود. این فناوری به کتابخانه های دیجیتال کمک می کند تا در عین دسترسی به حجم وسیعی از داده ها، جهانی تر شوند. این کتابخانه ها را برای خوانندگانی که می توانند اطلاعات زیادی را در دسترس خود بیابند، آسان تر می کند.

هوش مصنوعی:

هوش مصنوعی (AI) از قدرت ربات یا رایانه ای استفاده می کند که سعی می کند کارهایی را انجام دهد که معمولاً انسان ها انجام می دهند. رایج ترین کاربرد هوش مصنوعی در یک کتابخانه، چت ربات هایی است که سؤالات جهت دهی را از کاربران دریافت می کنند و آنها را حل می کنند. عملگرهای هوش مصنوعی می توانند به کاربر در مورد سررسید ارسال کتاب هشدار دهند، کاربر را به بخش کتابخانه مربوطه هدایت کنند و به طور خودکار قرار ملاقات ها را برنامه ریزی کنند.

خدمات کتابخانه مبتنی بر موبایل:

سه هدف اصلی یک کتابخانه ارتقای سواد، انتشار اطلاعات مفید روزانه به مردم و تشویق یادگیری مادام العمر از طریق مواد و منابع خواندنی آن است. کتابخانه های سیار منابعی را در خارج از مکان ثابت کتابخانه به کاربرانی می رسانند که در غیر این صورت ممکن است فرصتی برای کسب سود از آنها نداشته باشند.

کتابخانه ها با کمک سرویس های تلفن همراه مانند پیامکی و چت می توانند خدمات جدیدی تولید کنند و دسترسی سریع تری به مجموعه خود فراهم کنند. همچنین این مولفه شامل یک سیستم مدیریت یادگیری، یا یک برنامه نرم افزاری است که چارچوبی را فراهم می کند تا تمام جنبه های فرآیند یادگیری را کنترل شود و محتوای آموزشی شما را ردیابی گردد. نمونه ای از بهترین نرم افزار LMS Moodle است. برنامه تلفن همراه OPAC یک نمونه کلاسیک از خدمات کتابخانه مبتنی بر تلفن همراه است. این پلت فرم توسط SLIM Software اداره می شود و هدف آن تبدیل کتابخانه های معمولی به کتابخانه های دیجیتال است.

تلاش برای حفظ صداقت علمی و سرقت ادبی:

هرگونه بحث در مورد روندهای جاری در سیستم های کتابخانه ای بدون ذکر صداقت دانشگاهی و سرقت علمی ناقص خواهد بود. سرقت ادبی به معنای استفاده از ایده ها، کلمات، نظریه ها، تصاویر یا گرافیک ها، نظرات یا حقایق دیگران بدون اعتبار دادن است. برای دانش آموزان، کپی کردن کارهای دیگران به یکپارچگی فکری تجربه تحصیلی آنها آسیب می زند. بنابراین اجتناب از سرقت ادبی به نیاز روز تبدیل شده است.

فناوری بدون شک زندگی ما را بسیار ساده تر کرده است. یک کتابخانه دیگر مثل یک دهه پیش نیست. نرم افزارهای مدرن کتابخانه ای مدارس و شرکت ها تضمین می کنند که جدیدترین فناوری در سیستم های کتابخانه ای را دقیقاً در دسترس شما قرار می دهد، حالا به عنوان یک دانشجوی علم اطلاعات، در دوران کارآموزی خود کدامیک از موارد بالا را به طور کامل مورد بحث قرار دادید و یا در مطالعه های پیرامون رشته، به کدام بخش توجه کردید؟ حالا اصلاً مسئله اعتبار که در ابتدای مطلب گفتیم را کنار بگذاریم، برای اشتغال خود کسب مهارت کرده اید؟ ما چقدر سعی می کنیم در رشته ی خود بهترین باشیم؟

منابع:

(آخرین بازدید در تاریخ 29 اردیبهشت 1402)
<https://www.usnews.com/best-colleges/information-science-major-1104>
<https://www.scimgoer.com/rankings.phparea=3309sec-tor=Higher/2oeduc>
<https://slimkm.com/blog/emerging-trends-technologies-in->

شبکه‌های اجتماعی علمی، پلی برای ارتباط با کتابداران

شبکه‌های اجتماعی و همچنین موارد مذکور با رویکردهای علمی، یکی از شاخصه‌های اصلی پیشرفت در کسب و کار، معرفی خود و پیدا کردن فرصت‌ها است

مبین علیخانی، دانشجوی رشته مهندسی مکانیک دانشگاه تهران

مندان به الکترونیک در آن متحد می‌شوند. به عنوان یک پلتفرم مهندسی، نه تنها دارای منابع کاربرپسند و نوآوری‌های پرتعداد است، بلکه می‌توان در آن برای ایجاد و اشتراک گذاری محتوای مرتبط با سایر اعضا نیز ارتباط برقرار کرد.

اتاق کنفرانس ۴ یا "CR4" یک انجمن مشترک برای مهندسان، دانشمندان، محققان فنی و افرادی است که به فناوری علاقه دارند. این انجمن که توسط IHS Engineering ۳۶۰ (یک موتور جستجوی مهندسی) پشتیبانی می‌شود، محل بحث‌ها در مورد اخبار مهندسی و بسیاری از پرسش‌ها و پاسخ‌های فنی است. طرح‌بندی و امکانات ظاهری انجمن خیلی پر زرق و برق نیست، اما برخی از با استعدادترین مهندسان (مکانیک، برق و نرم‌افزار) را در یک محیط مشترک جمع می‌کند.

از موارد دیگری که قابل معرفی است، Github بوده که در میان جامعه مهندسی نرم افزار بسیار شناخته شده است - بزرگترین میزبان کد روی کره زمین! گیت‌هاب طیف گسترده‌ای از ویژگی‌های قدرتمند، یک توسعه نرم افزاری بسیار مشارکتی را برای پروژه‌های منبع باز و خصوصی ایجاد می‌کند و عملکردهایی شبیه به شبکه‌های اجتماعی مانند فیدها، فالوورها و

و دغدغه‌های دانشجویان این حیطة، آگاهی کسب کنند.

به عنوان مثال، انجمن آنلاین ASME (The American Society of Mechanical Engineers) مکانی اجتماعی برای ارتباط با دیگران و به روز ماندن در آخرین اخبار مهندسی مکانیک است. این پلتفرم همچنین به شما امکان می‌دهد به گروه‌ها بپیوندید و در بحث‌های مختلف مهندسی مکانیک شرکت کنید. انجمن مهندسی مکانیک آمریکا، یک انجمن غیرانتفاعی با بیش از ۱۴۰۰۰۰ عضو در ۱۵۱ کشور است.

از انواع دیگر برای معرفی می‌توان به LabRoots اشاره کرد که یک سرویس شبکه اجتماعی است. هدف آن بهبود همکاری علمی مهندسان، مبتکران فناوری و دانشمندان است. این یک معدن طلای مهندسی برای رویدادهای مجازی، وبینارها و اکتشافات علمی است. از ویژگی‌های این پلتفرم، شامل موضوعات و ویدیوهای جذاب و پرتعداد و بحث‌های پیشرفت مهندسی است.

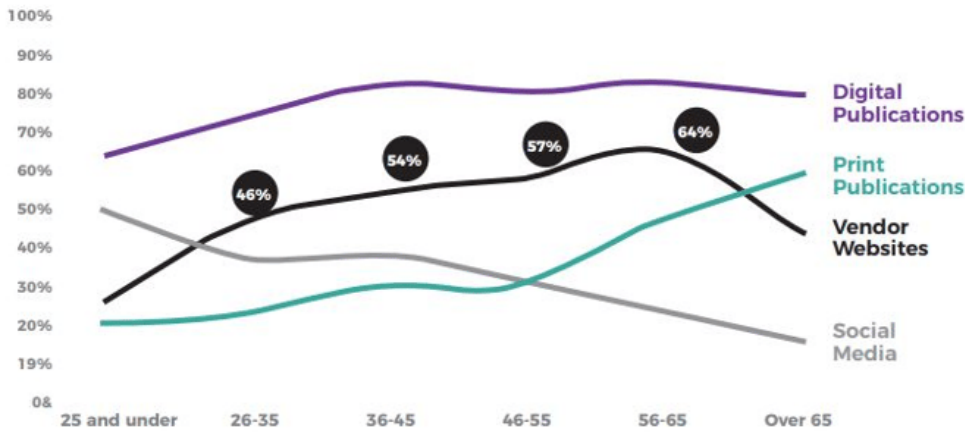
مورد مهمی وجود دارد که ۱۴ Element است، یکی از اولین انجمن‌های آنلاین بود که به طور خاص برای مهندسان طراحی شد. این جامعه مجازی، محلی است که مهندسان و علاقه

بدون شک متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی در راستای تحلیل شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی مهارت بالایی دارند، علاوه بر سلطه و هنرنمایی امپراطوری رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی علمی همچون لینکدین، آکادمیا، مندلی و ریسرچ گیت، شبکه‌های اجتماعی علمی صرفاً مهندسی محبوب دیگری نیز وجود دارند که اغلب نادیده گرفته می‌شوند. از فواید این پلتفرم‌ها، فراهم سازی بستری مناسب برای معرفی ایده‌ها، پیشرفت در کسب و کار، اشتغال، کارآفرینی، بازاریابی علمی و تبلیغ خدمات پژوهشی است و از جهتی یکی از ابزارهای ارتباطی قوی کتابداران برای پرسش و پاسخ و برطرف نمودن نیازهای اطلاعاتی دانشجویان مهندسی است، در ادامه به معرفی برخی از این شبکه‌های اجتماعی علمی می‌پردازیم و تعدادی از آنها به صورت حرفه‌ای برای رشته‌های مهندسی فعالیت دارند، پس آن دسته که از دانشجویان علم اطلاعات که علاقه مند به کار در محیط کتابخانه‌های دانشگاهی به ویژه کتابخانه‌های فنی و مهندسی هستند، می‌توانند به این مطلب توجه کنند و با کاوش در شبکه‌های اجتماعی مربوطه، نسبت به نیازهای اطلاعاتی

CR4 - The Engineer's Place for News and Discussion®

ویکی‌ها را ارائه می‌دهد.

باز هم مثل گیت‌هاب، CodePlex از مایکروسافت برای مهندسی نرم افزار طراحی شده است. در داخل پلتفرم، می‌توانید به راحتی با دیگران در پروژه‌های منبع باز همکاری کنید و نرم افزار منبع باز را دانلود کنید. کدپلکس همچنین دارای تالارهای گفتگو است و پروژه‌های برتر را به راحتی سازماندهی می‌کند.

Quora یک شبکه اجتماعی و به نوعی انجمن آنلاین است که می‌توان در آن رویکردهای علمی را دنبال کرد، در آن کاربران می‌توانند به سؤالات خود پاسخ دهند. در این پلتفرم، باید اطلاعات مربوط به علایق و اهداف را با فیلترهای مناسب جستجو کرد و احتمالاً محتوای زیادی را می‌توان از افراد متخصص که به سؤالات مختلف پاسخ داده اند پیدا کرد. برخی از بردهای کورا که متمرکز بر مهندسی هستند عبارتند از: مهندسی، مهندسی برق، مهندسی مکانیک، تولید و اختراع.

Digg، یک وبگاه پیوند دهی جمعی است که در ابتدا صرفاً بر اخبار فناوری و دانش متمرکز بود ولی اخیراً قسمت‌های متنوع دیگری به خود اضافه کرده‌است از پزشکی گرفته تا خبرهای سرگرم‌کننده و سیاست، همانند کورا باید با جستجوی هدفمند وارد این شبکه اجتماعی شوید.

بسیار خوب، حالا عمیق تر به این مسئله نگاه می‌کنیم، پژوهشی توسط آدرین نش در سال ۲۰۲۰ منتشر شد، پیش از توضیح مختصر درباره نتیجه بررسی‌های او، باید گفت که این شخص بیش از ۲۰ سال تجربه فروش در خدمات نشر دیجیتال و بازاریابی دارد. او به تیم‌های بازاریابی کمک کرده است تا دانشجویان و مهندسی در تمامی رشته‌ها، توصیه‌هایی را برای تقویت استراتژی و اجرای کمپین‌های کاری به اشتراک بگذارند و درگیر شوند. آدرین همچنین بسیاری از پیشنهادات جدید و نوآورانه را در engineering.com معرفی کرده است.

در پژوهش نش، نظرسنجی در سال ۲۰۱۹، از ۱۵۰۰ مهندس به عنوان پاسخ دهنده پرسید که "برای جمع آوری اطلاعات مربوط به مهندسی به کدام پایگاه‌ها و کانال‌ها اعتماد می‌کنند؟". ۳۶ درصد از پاسخ دهندگان خاطرنشان کردند که از شبکه‌های اجتماعی و علمی برای کسب دانش برای شغل خود استفاده می‌کنند، که نسبت به ۳۱ درصد از

یکدیگر در رسانه‌های اجتماعی ایجاد می‌شود. پس در پایان بتوان گفت که شبکه‌های اجتماعی و همچنین موارد مذکور با رویکردهای علمی، یکی از شاخصه‌های اصلی پیشرفت در کسب و کار، معرفی خود و پیدا کردن فرصت‌ها است و دانشجویان تمامی رشته‌ها باید گام‌های بلندتری بردارند و در کنار توییت و اینستاگرام، به دنبال وسعت بخشیدن طیف به کارگیری زمان و انرژی خود در شبکه‌های اجتماعی علمی هم باشند، خیلی وقت‌ها امکان مراجعه حضوری به کتابخانه‌ها نیست و اگر کتابداران و متخصصین علم اطلاعات در این راستا فعال باشند، ارتباطات علمی موثری بین آنها و دانشجویان دیگر رشته‌ها از جمله مهندسی، برقرار خواهد شد.

پاسخ دهندگانی که در نظرسنجی‌های قبلی نش همین را گفتند، افزایش داشت. این مهم است زیرا نشان می‌دهد که مهندسان نه تنها به دلایل شخصی از رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی و علمی استفاده می‌کنند، بلکه به دنبال اطلاعات مرتبط با رشته‌های حرفه‌ای خود هستند. محتوای مربوط به موضوعات مرتبط با مهندسی، یا حداقل محتوایی که برای مهندسان طراحی شده است، می‌تواند از طریق کانال‌های رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی به آنها برسد.

زمانی که گروه مهندسان را بر اساس گروه سنی تقسیم کرد، تصویر واضحی از اینکه کدام مهندسان بیشتر از رسانه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند ظاهر شد. در میان مهندسان ۳۵ ساله و کمتر، رسانه‌های اجتماعی و وب سایت‌های فروشنده برای کسب مقام دوم رقابت می‌کنند. نمودار زیر تفاوت مصرف ماهانه چهار کانال از محبوب‌ترین کانال‌های توزیع محتوا را نشان می‌دهد.

گویا در همان نظرسنجی، ۷۴ درصد از پاسخ دهندگان نشان دادند که نشریات دیجیتال مرتبط با مهندسی را به طور منظم مطالعه می‌کنند. بیشتر ترافیک اولیه به این نشریات را می‌توان به اشتراک گذاری رسانه‌های اجتماعی از سوی همکاران و سایرین در صنعت نسبت داد. این مهم است زیرا نشان می‌دهد که مهندسان نه تنها به دلایل شخصی از رسانه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند، بلکه به دنبال اطلاعات مرتبط با رشته‌های حرفه‌ای خود هستند. محتوای مربوط به موضوعات مرتبط با مهندسی، یا حداقل محتوایی که برای مهندسان طراحی شده است، می‌تواند از طریق کانال‌های رسانه‌های اجتماعی به آنها برسد. به گفته نش و تجربه‌اش در engineering.com، بخش قابل توجهی از ترافیک سایتش از طریق به اشتراک‌گذاری محتوا توسط مهندسان با

منابع، آخرین بازدید در ۲۹ اردیبهشت ۱۴۰۲:
[/https://www.asme.org](https://www.asme.org)
[/https://www.labroots.com](https://www.labroots.com)
<https://community.element14.com/#pifragment>
<https://globalspec.com>
<https://cr4.com>
[/https://github.com](https://github.com)
[/https://www.codeplex.com](https://www.codeplex.com)
<https://gobrightwing.com>
social-media-30/04/2015/com/engineering
<https://www.workflowmax.com/blog/the-best-social-networking-sites-for-engineers>
<https://marketing.engineering.com/digital-marketing-for->

آشنایی با هنر دقیق خواندن بر اساس مفاهیم و اصول تفکر انتقادی

فاطمه یزدانی، دانشجوی کارشناسی
علم اطلاعات و دانش‌شناسی
دانشگاه الزهرا (س)

سخن آغازین
سوالی که اغلب در ذهن بسیاری از ما پیش می‌آید، این است که چه بخوانیم؟ اما کمتر اتفاق می‌افتد که از خودمان بپرسیم چگونه بخوانیم؟ دقیق خواندن مهارتی است که باید آن را آموخت، چرا که در غیر این صورت از آنچه می‌خوانیم چیزی یاد نمی‌گیریم. در نتیجه برای خوب آموختن باید خوب خواند. از طرفی خواندن و نوشتن لازم و ملزوم یکدیگرند. لذا برای خوب نوشتن نیز، نیازمند خوب خواندن هستیم. خواندن یک فعالیت فکری و هوشمندانه است که در حین انجام آن باید به تفکر انتقادی مجهز بود. یکی از بزرگترین و مهمترین ویژگی‌های هر فرد موفق، داشتن تفکر انتقادی است. تفکر نقاد یا انتقادی به افراد کمک می‌کند که هر چیزی را از چند زاویه ببینند. ذهن خلاق و پرسشگر داشته باشند. به همین دلیل، تصمیم‌گیری برای آنها ساده‌تر و در عین حال دقیق‌تر خواهد بود. خوب خواندن آن هم به‌طور منظم، از بهترین روش‌های پرورش تفکر نقاد به‌شمار می‌رود. کتاب «آشنایی با هنر دقیق خواندن» سعی دارد بر اساس مفاهیم و اصول تفکر انتقادی مطالعه درست را آموزش دهد. به عقیده نویسندگان این کتاب، اینکه معدودی کتاب را خوب بخوانیم بسیار مهم‌تر از بد خواندن کتاب‌های متعدد است.

Richard Paul
Linda Elder

درباره نویسندگان

ریچارد پل نویسنده و اندیشمند آمریکایی در سال ۱۹۴۸ دیده به جهان گشود. پل دوره‌های زیادی را در دانشگاه برای آشنایی با تفکر انتقادی گذرانده است. او یکی از طرفداران برجسته و شناخته شده تفکر انتقادی است و به دلیل تلاش‌های تاثیرگذارش در حوزه تفکر، جوایز فراوانی را به‌دست آورده است. در سال ۱۹۸۰ مرکز تفکر انتقادی را پس از تاسیس "بنیاد تفکر انتقادی" در دانشگاه ایالتی سونوما تأسیس کرد و مفاهیم، اصول و نظریه‌های اساسی را برای یک برداشت قوی و عادلانه از تفکر انتقادی تدوین و معرفی کرد. این متفکر مشهور در طول فعالیت خود کارگاه‌های فراوانی را برای آشنا ساختن مردم با شیوه تفکر صحیح برگزار کرده است. از او ده‌ها کتاب و بیش از دویست مقاله درباره تفکر انتقاد باقی مانده است.

لیندا الدر متولد ۱۹۶۲، روان‌شناس آمریکایی و متخصص در زمینه تفکر انتقادی است. خانم الدر در زمینه روان‌شناسی آموزشی تحصیل کرده و در تحقیقات و نوشته‌های خود به دنبال کشف رابطه میان اندیشه و احساسات و به ارتباط شناخت و عاطفه پرداخته است. این نویسنده به مدت ۲۵ سال مدیریت اجرایی مرکز تفکر انتقادی را بر عهده داشته است. از او کتاب‌های زیادی در زمینه تفکر انتقادی منتشر شده است. لیندا الدر پس از آشنایی با تفکر انتقادی و مطالعه جدی‌تر در این زمینه، به مرکز و بنیاد تفکر انتقادی پیوست و علاقه مشترک پل و الدر به این حوزه، به همکاری دامنه‌دار آنها در زمینه تفکر انتقادی و آموزش آن منجر شد. از دیگر کتاب‌های مشترک این دو نویسنده که به فارسی هم ترجمه شده‌اند، می‌توان به «تفکر انتقادی: تدابیری برای آگاهانه زیستن و خوب آموختن»، «آشنایی با هنر پرسشگری سقراطی بر اساس مفاهیم و ابزارهای تفکر انتقادی»، «چگونه سوگیری و تبلیغات را در رسانه‌ها تشخیص دهیم» و «آشنایی با شیوه‌ی درس خواندن و خوب آموختن با استفاده از مفاهیم و ابزارهای تفکر انتقادی» اشاره کرد.

نیندیشیده (مارک تواین) و... متمرکزند. مهم‌ترین قسمت کتاب، معرفی پنج مرحله دقیق خواندن هست که در آن نویسندگان این مراحل را تشریح کرده و در بخش دوم کتاب به شکی عملی بر روی متون ذکر شده در بالا، پیاده‌سازی کرده‌اند. روش کار برای هر پنج مرحله توضیح داده شده است و از خوانندگان خواسته شده که متن‌ها را بخوانند و به بیان خودشان نقل به معنا (اولین مرحله و اساس دقیق خواندن) کرده، سپس با تفسیری که در کتاب آمده مقایسه کنند و به همین ترتیب، دیگر مراحل دقیق خواندن را روی هر یک از متون انتخابی انجام دهند. چهار پیوست شامل؛ نمونه‌هایی از نقل به معنا، منطقی یک مقاله، منطقی یک کتاب درسی و منطقی بوم‌شناسی می‌باشد.

قسمت‌هایی از کتاب

اگر بدون اینکه بدانید خواندن درست یعنی چه فقط یاد گرفته‌اید «بخوانید»، در واقعید خواندن را آموخته‌اید. خواندن نوعی کار فکری، نوعی کلنجار فکری است. ما در حین خواندن، کلمات را به معنا ترجمه می‌کنیم. نویسنده هم پیشتر همین کار را کرده: اندیشه‌ها و تجربه‌هایش را به کلام ترجمه کرده. کاری که ما باید بکنیم این است که همین کلمه‌ها را بخوانیم و از نو ترجمه‌شان کنیم به معنایی که نویسنده در اصل در نظر داشته. منتها بر مینا و به کمک اندیشه‌ها و تجربه‌های خودمان. «هنر دقیق خواندن» یعنی همین: استخراج و درونی‌سازی آگاهانه معنای مهم نهفته در متن و راه یافتن به ذهنیت نویسنده.

کتاب‌ها را می‌شود به چشم آموزگار دید و فقط به واسطه خواندن، همه چیز را آموخت. منتها این موقعی ممکن است که فرد مهارت‌های فکری برای سر درآوردن از پیچیدگی‌های متن، نگرستن از دیدگاه‌های متضاد، درونی ساختن اندیشه‌های مهم و به کار بستن این اندیشه‌ها در زندگی را داشته باشد. خواننده اهل مطالعه باری به هر جهت کتاب را نمی‌خواند، بلکه هدفمند می‌خواند. هدفچنین خواننده‌ای افزون بر جنس متنی که می‌خواند، تعیین‌کننده نحوه خواندن اوست. چنین خواننده‌ای بسته به شرایط به شیوه‌های مختلف و به هدف‌های مختلفی می‌خواند؛ اما در هر حال هدف کلی همه خواننده‌ها یکی است: می‌خواهند بفهمند حرف حساب نویسنده در مورد موضوع چیست.

سخن پایانی

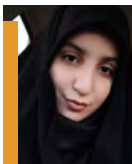
با خواندن این کتاب یاد می‌گیریم که خواننده‌ای منفعل نباشیم و با نگاهی نقادانه در افکار خودمان نیز تأمل کنیم و پیش‌فرض‌ها و پیش‌داوری‌های خود را تأمل بنسازیم و مورد نقد قرار دهیم. مجهز شدن به هنر دقیق خواندن باعث می‌شود تا آنچه را که در کتاب‌ها نوشته شده، چشم بسته و بدون سنجش و تفکر نپذیریم و بر اساس پیش‌فرض‌هایمان در برابر آنچه می‌خوانیم متعصبانه موضع‌گیری نکنیم. اگر علاقه‌مند به یادگیری مهارت‌های دقیق خواندن هستید و یا می‌خواهید دقت خواندن خود را بصورت عملی محک بزنید، خواندن این کتاب پیشنهاد می‌شود. البته که با ممارست و تمرین زیاد است که می‌توان تبدیل به یک خواننده دقیق و انتقادی شد.

درباره کتاب

کتاب «آشنایی با هنر دقیق خواندن بر اساس مفاهیم و اصول تفکر انتقادی» با عنوان اصلی، توسط پیام یزدانی ترجمه شده و نشر اختران آن را در سال ۱۳۹۸، با قطع رقی و جلد شومیز در صد صفحه، روانه بازار کرده است. کتاب به زبانی ساده و روان نوشته شده و نویسندگان آن، سعی کرده‌اند مباحث خود را به نحوی بیان کنند که برای طیف گسترده‌ای از مخاطبان قابل فهم باشد. هدف آنها آموزش روش‌هایی برای مطالعه است تا مخاطب بتواند آنچه را که می‌خواند، بهتر و دقیق‌تر درک، تحلیل و ارزیابی کند. پیش‌فرض این کتاب برای خواننده آن است که اگر بتواند پاراگراف را خوب بخواند، فصل را هم می‌تواند بخواند؛ چون هر فصل کتاب چیزی نیست جز مجموعه‌ای از پاراگراف‌ها و اگر فصل را بتواند خوب بخواند، کتاب را هم می‌تواند خوب بخواند؛ چون هر کتاب چیزی نیست جز مجموعه‌ای از فصل‌ها. کتاب از دو بخش نظری و عملی و چهار پیوست تشکیل شده است. در بخش اول به مبانی نظری و تئوری هنر دقیق خواندن پرداخته و خواندن دقیق انواع متن‌ها مانند متون درسی، مطالب روزنامه، متون ادبی و... بررسی شده است. در این بخش با مباحثی همچون هشت مولفه تفکر، اهداف و مقاصد خواندن، خواندن اندیشمندانه، تنظیم نقشه دانش، پنج مرحله کلی برای خواندن دقیق و... آشنا می‌شویم. در بخش دوم به صورت عملی می‌توان مباحث نظری را تجربه کرد. در این قسمت، تمرین‌هایی برای دقیق خواندن ارائه شده است. تمرین‌ها بر هشت متن از نویسندگان گوناگون مانند اعلامیه استقلال آمریکا (توماس جفرسون و دیگران)، هنر عشق ورزیدن (اریک فروم)، باورهای

مصطفی مستور

مهسا قسوری، دانشجوی کارشناسی علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه الزهرا (س)

مستور تحصیلاتش را در رشته مهندسی عمران در دانشگاه شهید چمران اهواز ادامه داد. اما به دلیل علاقه‌ی زیادش به ادبیات برای ادامه تحصیل در این رشته اقدام کرد و مدرک کارشناسی ارشد خود را در رشته ادبیات از همین دانشگاه گرفت. وقتی از ایشان سوال شد که چه انگیزه‌ای باعث شد از رشته مهندسی عمران به ادبیات و داستان نویسی بروند؟ اینگونه پاسخ دادند که: درواقع بهتر است بگویید چرا از ادبیات به رشته مهندسی رفتیم؟ چون من قبل از آن ادبیات را دوست داشتم و داستان می‌نوشتیم. و ماجرایش از این قرار است که وقتی دبیرستان بودم رشته ریاضی می‌خواندم و درسم هم بد نبود و مطمئن بودم که در کنکور حتما قبول می‌شوم اما با این حال قبل از تصمیم نهایی برای ورود به دانشگاه به منزل دبیر ادبیاتمان رفتم و به او گفتم که می‌خواهم ادبیات بخوانم و علاقه‌ای به مهندسی ندارم اما ایشان گفتند: «گرسنه که بشوی عاشقی یادت می‌رود» یعنی اگر رشته ادبیات بروی به معاشقت نمی‌رسی و ادبیات را فراموش می‌کنی. پس اول به فکر معاش باش چون ادبیات جای دوری نمی‌رود. و من به توصیه ایشان عمل کردم.

به گفته خودش او برای توضیح دو کلمه مرگ و زندگی کتاب‌های زیادی نوشته است. در نهایت به نگاه مستور به زن می‌پردازیم، که در پاسخ به سوال {نگاه مصطفی مستور به «زن» در نوشته‌هایش چیست؟ گفته بود: به عقیده من زن موجود مقدسی است و به ذات خود دست به هیچ عمل بدی نمی‌زند. نهایت کاری که یک زن کنشگر در نوشته‌های من انجام می‌دهد، نگار در «سه گزارش کوتاه درباره نوید و نگار» است که از خانه فرار می‌کند ولی بعد خودش دوباره به خانه برمی‌گردد. حداکثر کنش زن در جامعه هم به نظر من همین است و هیچ زنی به خودی خود دست به جرمی نمی‌زند. بگذارید نوشته‌های که علیه زنان نوشته می‌شود را نویسنده‌های دیگر بنویسند و یک نویسنده هم باشد که در نوشته‌هایش به زن‌ها احترام می‌گذارد و آن‌ها را تاثیرگذار می‌داند.

خواندن آثار مصطفی مستور علی‌الخصوص مجموعه داستان‌های کوتاه ایشان را به همه علاقه‌مندان به داستان کوتاه پیشنهاد می‌کنیم!

بی‌بی صدیقه از آن خبره‌ها است. هزار و یک مقدمه می‌چیند تا حرفی را به غیر مستقیم‌ترین شکلش بزند. از وقتی ابراهیم شهید شده بود بیش‌تر سر می‌زد تا هم به دخترش نرگس خانم، که حالا مادر شهید شده بود. دل‌داری داده باشد و هم به من که در واقع عروس دخترش بودم. چه بود آن جمله؟ «امروز نشد فردا، این یکی نشد دیگری، گله چوپون می‌خواد، زن باید صاحب داشته باشه...».

مصطفی مستور تا امروز داستان‌های بسیاری از جمله پرسه در حوالی زندگی، من دانای کل هستم، استخوان خوک و دست‌های جذامی، من گنجشک نیستم، حکایت عشقی بی‌شین بی‌قاف و بی‌نقطه، زیر نور کم و ... را چاپ کرده است. این نویسنده ایرانی جوایز بسیاری از جمله جایزه بهترین رمان سال ۱۳۸۲، جایزه بهترین رمان سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ و لوح تقدیر مسابقه داستان‌نویسی صادق هدایت را دریافت کرده‌است.

کتاب عشق روی پیاده رو، اولین مجموعه داستان مصطفی مستور است که در سال ۱۳۷۷ منتشر شده که از ۱۲ داستان کوتاه با محوریت عشق، غم و اندوه و خداوند تشکیل شده است.

حالا چرا عشق؟

برای هر فردی عشق تعریف خاصی دارد و این مسئله، رسیدن به تعریفی یکسان و واحد از عشق را سخت می‌کند. خداوند سرچشمه عشق و به همین دلیل وقتی از عشق حرف می‌زنیم محال است که واژه‌هایی مانند خداوند و غم را به یاد نیآوری. توی این کتاب عشق را از زبان‌های مختلف با تعاریف متفاوت می‌خوانیم. این کتاب به ما کمک می‌کند درد و رنج ناشی از عشق را بیشتر درک کنیم و احساسات ما را پررنگ‌تر می‌کند.

همچنین این کتاب به دلیل کوتاه بودن داستان‌هایش حوصله شما را سر نمی‌برد و با علاقه آن را خواهید خواند.

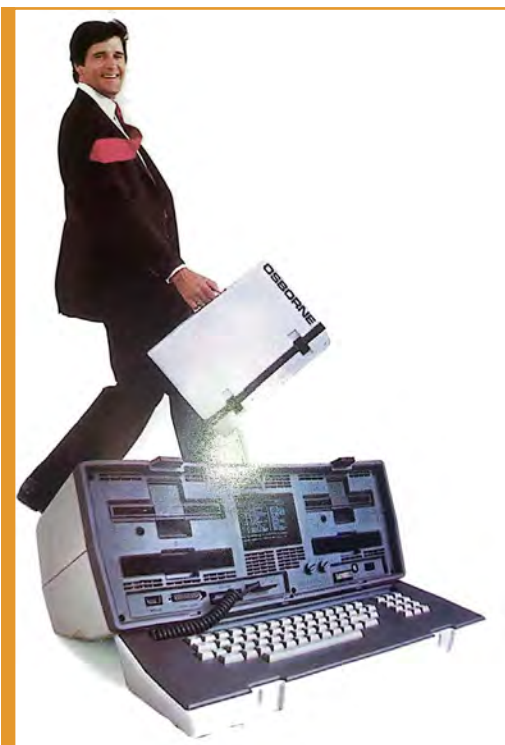
قسمتی از متن کتاب عشق روی پیاده رو

ملافه را روی محسن می‌کشم و عینک کوچک ستاره را از چشم‌هایم برمی‌دارم. چراغ را خاموش می‌کنم و به رخت خواب می‌روم. شاید امشب خواب زودتر سراغم بیاید. اما نمی‌آید. چراغ را که خاموش می‌کنم انگار به دنیای دیگری می‌روم. همه چیز به نظرم غیب می‌شود و هیچ چیز نمی‌بینم. حتی محسن و ستاره را که کنارم خوابیده‌اند. بعد همه چیز می‌شود ابراهیم. خیلی سعی می‌کنم افکارم را به کارهای روزمره‌ای که انجام داده‌ام مشغول کنم، به مدیر و مدرسه و بچه‌های کلاس. اما ذهنم مثل اسب چموشی رو برمی‌گرداند و ابراهیم می‌پرد درست وسط کلاس. آن‌گاه ذهن را از تصاویر آشفته و آمیخته به ابراهیم می‌تکانم تا ابراهیم هم پاک شود و خیال به جایی برود که ابراهیم نباشد. به بعد از ظهر که بی‌بی صدیقه از روضه آمده بود؟ آمده بود تا عروسکی که برای ستاره خریده بود به او بدهد یا کار دیگری داشت؟ آمده بود به دخترش، نرگس خانم، سر بزند یا عروسک و نرگس خانم بهانه بودند تا آن یک جمله را به من بگویند و بروند؟

صد سال فناوری اطلاعات – ده سال هفتم

انتخاب و پیاده‌سازی: لیلی بنی‌هاشمی، دانشجو دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه الزهراء، تهران

از شماره زمستان سال ۱۴۰۱ (نشریه شماره ۹۳) بنا را بر این گذاشتیم بر مبنای کتاب ۱۰۰ سال فناوری اطلاعات از نگاه گروه فناوری پرند (۱۳۹۹) در هر شماره ده سال از اتفاقات مهم در عرصه فناوری اطلاعات سده گذشته را بازبینی کنیم. این نشریه ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۹ هجری شمسی:

۱۳۶۰ هـ.ش. (۱۹۸۱ میلادی): کامپیوتر قابل حمل، اولین لپ‌تاپ‌ها

زمانی که جایگاه کامپیوتر شخصی به اندازه کافی محکم شد، ایده یک کامپیوتر قابل حمل مطرح شد. اولین بار شرکت IBM تلاش کرد تا IBM ۵۱۰۰ را که نمونه قابل حملی از کامپیوتر موفق Alto بود ارائه کند، این محصول در ۱۹۷۵ عرضه شد اما صرفاً یک کامپیوتر قابل حمل بود.

اما از ۱۹۸۱ کامپیوترهایی به وجود آمدند که برای حمل ساخته شده بودند. مانند Osborne که از نظر بسیاری مورخان، اولین کامپیوتر قابل حمل واقعی است. این دستگاه در واقع چمدانی تقریباً اندازه یک چرخ خیاطی با وزن ۱۱ کیلوگرم بود که یک نمایشگر ۵ اینچی CRT، مودم، دو درایو فلاپی ۵ اینچی و قیمت ۱۷۵۰ دلار داشت.

از انواع لپ‌تاپ‌های آن دوره می‌توان به Dulmont Magnum اشاره کرد که نوعی کامپیوتر تاشو بود که در پاسخ به چالش کامپیوتر قابل حمل در استرالیا عرضه شد و با وزن ۴٫۸ کیلوگرمی، توان محاسباتی خوبی نیز داشت.

مدل Grid Compass ۱۱۰۱ برای ناسا و ارتش آمریکا ساخته شد و با برق کار می‌کرد. این مدل به لپ‌تاپ‌های امروزی بسیار شباهت داشت و نمایشگر مقابل کیبورد قرار می‌گرفت اما عدم سازگاری آن با IBM و قیمت بالای آن سبب شد به دنیای تجارت وارد نشود.

۱۳۶۱ هـ.ش. (۱۹۸۲ میلادی): لوح فشرده، انفجاری بزرگ در صنعت موسیقی

Compact Disc توسط شرکت‌های سونی و فیلیپس به عنوان استاندارد برای ذخیره‌سازی فرمت دیجیتال موسیقی تحت نام Digital Audio Compact Disc معرفی شد و بعدها تحت عنوان CD-ROM استاندارد برای ذخیره‌سازی داده نیز شد. Audio CD در اکتبر ۱۹۸۲ همراه با پخش‌کننده Sony CDP-101 در ژاپن عرضه شد. در عرض دو سال بیش از یک میلیون دستگاه پخش و قریب ۲۳ میلیون CD فروش رفت و مورد اقبال جهانی قرار گرفت. اولین CD موزیک، ضبطی از اجرای پیانو از والس‌های شوپن توسط Arrau بود که از او برای فشرده کردن دکمه آغاز خط تولید در کارخانه Langenhagen دعوت شد.

سونی که تا آن روز سری Walkman را برای پخش نوار کاست معرفی کرده بود و فروش خوبی هم داشت، در ۱۹۸۴ اولین پخش‌کننده سی دی پرتابل خود را با نام Discman ارائه داد.

۱۳۶۲ هـ.ش. (۱۹۸۳ میلادی): اولین ویرایشگر متن

مایکروسافت، Word

مایکروسافت اولین نسخه از نرم‌افزار ویرایشگر متن خود را با نام اولیه Multi-Tool Word معرفی کرد و برای بازیابی، ۴۵۰۰۰۰ دیسک حاوی نرم‌افزار را به صورت رایگان، همراه شماره نوامبر مجله PC World توزیع کرد. Word رقیبی برای WordPerfect شد و در ۱۹۸۹ با معرفی نسخه ویندوز به یک استاندارد جهانی بدل شد.

۱۳۶۳ هـ.ش. (۱۹۸۴ میلادی): Macintosh تجربه‌ای نو از کامپیوتر

دانش‌آموزان، دبیران و مغازه‌دارها علاقه‌ای به حفظ دستورات مبهم کامپیوتری ندارند. پس برای تبدیل شدن کامپیوتر به یک ابزار روزمره، آن‌ها باید راحت‌تر با مردم سخن بگویند. رابط کاربری گرافیکی GUI به افراد اجازه می‌داد که کامپیوتر را با آیکون‌ها و تصاویر کنترل کنند تا با تایپ دستورات.

مکینتاش اولین کامپیوتر موفق ماوس‌محور با رابط کاربری گرافیکی بود که با کمک مایکروسافت ساخته شد و با تبلیغات تلویزیونی در مسابقات سوپر بول ۱۹۸۴ معرفی شد، با پردازشگر متن MacWrite و نرم‌افزار گرافیکی MacPaint و به قیمت ۲۵۰۰ دلار.

۱۳۶۴ هـ.ش. (۱۹۸۵ میلادی): Windows، محبوب‌ترین سیستم عامل دنیا

بعد از معرفی اولیه در ۱۹۸۳، نخستین نسخه ویندوز در ۲۰ نوامبر ۱۹۸۵ عرضه شد. Windows ۱.۰ توسط مایکروسافت به رهبری Bill Gates بعد از آن که او دموی یک نرم‌افزار مشابه به اسم Visi On را در یک نمایشگاه دیده بود، ساخته شد. امروزه بیش از ۷۰ درصد کاربران کامپیوتر از ویندوز استفاده کنند.

COMPAQ DESKPRO 386s

۱۳۶۵ هـ.ش. (۱۹۸۶ میلادی): Compaq ۳۸۶ رقابت با IBM

شرکت کامپک با عرضه DESKPRO ۳۸۶ اولین کامپیوتر بازار از تراشه ۳۲ بیتی با ۲۷۵۰۰۰ ترانزیستور استفاده می کرد شروع به رقابت با IBM نمود. ۴ میلیون عملیات در هر ثانیه و ۴ کیلوبایت حافظه این کامپیوتر را به قدرت Mainframe ها و مینی کامپیوترهای قدیمی تر رسانده شود.

۱۳۶۶ هـ.ش. (۱۹۸۷ میلادی): HyperCard احیای مجدد هایپرتکست

هایپرلینک ها همان امکانی هستند که امروزه به ما امکان گشت و گذار در محیط وب می دهد. گرچه این امکان در ۱۹۶۰ ابداع شده بود، اما بیش از ۲۰ سال خاک می خورد و فقط در بعضی سیستم های ارتش، آن هم به نام دیگری، به کار برده می شد. اپل با نرم افزار هایپرکارت، جان دوباره ای به هایپرتکست داد که در آن کاربر می تواند مجموعه ای از اطلاعات را در محیط کامپیوتر خود به یکدیگر مرتبط کند و بدین ترتیب بزرگترین استفاده از هایپرلینک ها پیش از جامعه جهانی وب رقم خورد.

Macintosh™

Apple HyperCard™

Personal Toolkit for Information

WORLD
WIDE
WEB

۱۳۶۷ هـ.ش. (۱۹۸۸ میلادی): اولین

Worm در محیط اینترنت

جوانی ۲۳ ساله به نام Robert Morris که متخصص امنیت کامپیوتر در آژانس امنیت ملی آمریکا بود یک کرم غیرمخرب را در محیط اینترنت منتشر کرد و باعث ایجاد مشکلات اساسی برای ۶۰۰۰ کامپیوتر از ۶۰۰۰۰ میزبان (یعنی ده درصد از کامپیوترهای) موجود شد. او تبدیل به اولین شخصی شد که تحت قانون کلاهبرداری و سوءاستفاده از کامپیوتر محکوم شد. گرچه این اتفاق باعث افزایش اهمیت امنیت در محیط وب گردید. او در ۲۰۰۸ عذرخواهی کرد و گفت فقط قصد داشته گستره اینترنت را تخمین بزند و قصد صدمه زدن نداشته است.

۱۳۶۸ هـ.ش. (۱۹۸۹ میلادی): پیدایش جامعه جهانی وب World Wide Web

تیم برنرزی Tim Berners-Lee دانشمند انگلیسی CERN جامعه جهانی وب را اختراع کرد. شبکه جهانی وب معروف به وب یک سیستم اطلاعاتی است که در آن اسناد و سایر منابع توسط URLها شناسایی می‌شوند و توسط اینترنت (که از دو دهه قبل ایجاد شده بود) قابل دسترس است. منابع از طریق HTTP منتقل شده و توسط یک برنامه نرم‌افزاری به اسم وب سرور منتشر می‌شوند. وب در آغاز برای به اشتراک گذاری خودکار اطلاعات بین دانشمندان در دانشگاه‌ها و لابراتوارها طراحی و توسعه یافت. اولین وب سایت در CERN (و جهان) به پروژه شبکه جهانی وب اختصاص داشت و در کامپیوتر NeXT تیم برنرزی میزبانی شد. در سال ۲۰۱۳ این وب سایت توسط CERN به شکل اولیه آن بازیابی و در آدرس info.cern.ch قابل

World Wide Web

1989

پیدایش جامعه جهانی وب

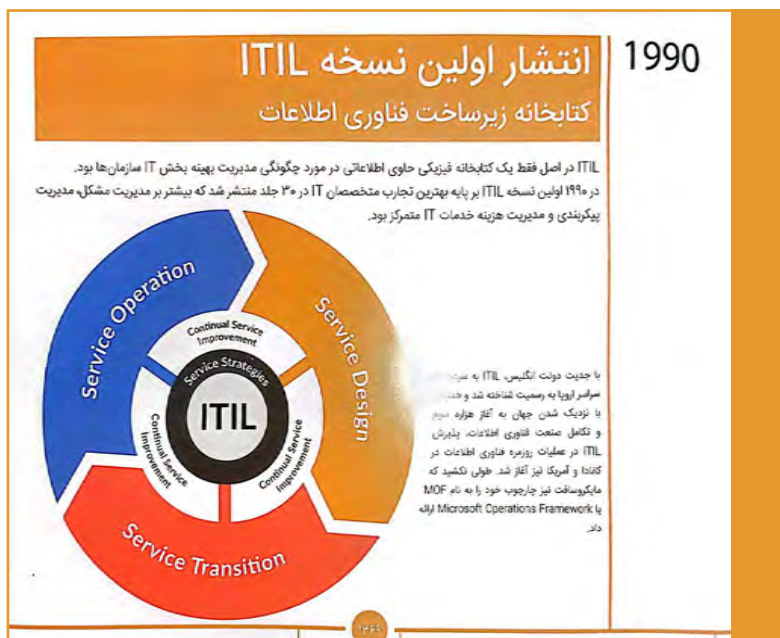
مرکز تحقیقات فیزیک نظری
 IPM که امروزه پیوهشگاه دانش‌های
 بنیادی نام دارد در این سال تاسیس
 شد و اولین سازمان ایرانی بود که به
 اینترنت جهانی متصل شد و پایه‌گذار
 ثبت دامنه‌های ir. شد.

۱۳۶۹ هـ.ش. (۱۹۹۰ میلادی): انتشار
 اولین نسخه ITIL، کتابخانه زیرساخت
 فناوری اطلاعات

ITIL در اصل فقط یک کتابخانه فیزیکی
 حاوی اطلاعاتی در مورد چگونگی
 مدیریت بهینه بخش IT سازمان‌ها بود. در
 ۱۹۹۰ اولین نسخه ITIL بر پایه بهترین
 تجارب متخصصان IT در ۳۰ جلد منتشر
 شد که بیشتر بر مدیریت مشکل، مدیریت
 پیکربندی و مدیریت هزینه خدمات IT
 متمرکز بود.

پس از تولد در انگلستان، ITIL به سرعت
 در سراسر اروپا به رسمیت شناخته شد و
 همزمان با نزدیک شدن به آغاز هزاره سوم
 و تکامل صنعت فناوری اطلاعات، پذیرش
 ITIL در عملیات روزمره فناوری اطلاعات
 در کانادا و آمریکا نیز آغاز شد. طولی
 نکشید که مایکروسافت نیز چارچوب خود
 را به نام MOF یا Microsoft Operations
 Framework ارائه داد.

منبع: ۱۰۰ سال فناوری اطلاعات از نگاه گروه فناوری پرنده. ۱۴۰۰

هفتمین کنگره متخصصان علوم اطلاعات

مصاحبه با دکتر حمیده جعفری پاورسی

دبیر کمیته اجرایی هفتمین کنگره متخصصان علوم اطلاعات و رئیس گروه مطالعات سیاست‌های هنری در فرهنگستان هنر

مصاحبه‌کننده و پیاده‌سازی متن: فاطمه یزدانی، دانشجوی مقطع کارشناسی علم اطلاعات و دانش‌شناسی - دانشگاه الزهرا (س)
ویرایش و تنظیم پادکست: سیده مهدیس حجتی، دانشجوی مقطع کارشناسی رشته انیمیشن - دانشکده فنی و حرفه‌ای شریعتی

در سامانه‌های کتابخانه دیجیتال «دفاع کرده و فارغ‌التحصیل شدم. از آنجایی که پایان‌نامه دکتری تا حد زیادی هویت‌ساز روند پژوهشی و علمی فرد فارغ‌التحصیل است و با توجه به اینکه من در حوزه آنتولوژی و داده‌کاوی کار کرده بودم، علایق پژوهشی‌ام در این زمینه شکل گرفت و منجر به این شد که در بحث بازیابی معنایی اطلاعات، کتابخانه دیجیتال، هستان‌شناسی، علم‌سنجی، مرجع مجازی و مواردی از این دست... فعالیت‌هایی انجام دهم. از دیگر فعالیت‌ها در این دوران، همکاری با پروژه تولید و تدوین محتوای اپلیکیشن بوم (منابع اختصاصی کودکان مناطق کم برخوردار) به سرپرستی خانم دکتر خراسانچی بود و همچنین عضویت در دو کارگروه تدوین استانداردهای حوزه بازیابی و خدمات کتابخانه‌های تخصصی انجمن علمی کتابداران و اطلاع‌رسانی ایران که موجبات کسب تجربه‌های ارزشمندی را فراهم نمود.

اگر بخواهم مختصری از زندگی حرفه‌ایم بگویم؛ در ابتدا «مسئولیت منابع دیجیتال» کتابخانه تخصصی فرهنگستان هنر را برعهده داشتم. سپس، با توجه به اینکه در طی سه سال اخیر به موجب تغییر مناسبات مدیریتی فرهنگستان هنر، «مسئولیت گروه‌های تخصصی» که عمدتاً کار اجرایی بود به بنده محول شد و در خدمت هفت گروه تخصصی شامل: سینما، موسیقی، نمایش، معماری، هنرهای سنتی و تجسمی، فلسفه هنر و گروه چندرسانه‌ای بودم. اعضای هر گروه غالباً از فرهیختگان و اساتید حوزه مربوطه تلقی می‌شدند. (اگر علاقمند بودید، برای اطلاعات بیشتر می‌توانید به سایت فرهنگستان هنر و بخش گروه‌های تخصصی مراجعه کنید). کار در این حوزه برای من بسیار جذاب بود چرا که با هنرمندان بسیاری

انصاری و خانم مرتضایی‌فرد، درس‌های زیادی آموختم. هم‌زمان فعالیت‌های را در پروژه ویرایش استنادی گروه طب سنتی فرهنگستان علوم پزشکی برای تهیه دایره‌المعارف تاریخ پزشکی اسلام و ایران از سال ۱۳۸۶ شروع کردم که تا سال ۱۳۸۸ ادامه داشت. هم‌چنین در برخی از پروژه‌های فهرست‌نویسی منابع اطلاعاتی و استقرار نظام خودکارسازی کتابخانه‌ها، در کتابخانه فرهنگستان تخصصی هنر در قالب یک پروژه مفصل که پروژه پیاده‌سازی RFID را نیز در برمی‌گرفت کار کردم. پس از آن، مدتی با کتابخانه بنیاد دایره‌المعارف اسلامی و همچنین کتابخانه و موزه ملی ملک در بخش فهرست‌نویسی همکاری داشتم. تمامی این فرآیندهای همکاری به‌صورت هم‌زمان و موازی و با هدف کسب تجربه انجام می‌شد؛ تا اینکه در مقطع کارشناسی ارشد - گرایش علوم انسانی و اجتماعی - واحد تهران شمال دانشگاه آزاد اسلامی پذیرفته شدم. هم‌زمان مشغول کار و تحصیل بودم و در سال ۱۳۹۱ فارغ‌التحصیل شدم. پس از دوره کارشناسی ارشد در پروژه‌های فهرست‌نویسی متعددی از جمله مراکز واحدهای سمای دانشگاه آزاد اسلامی و همچنین کتابخانه ملی، پروژه بازیابی محتوای دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، پروژه کارگروه RDA دانشگاه علامه طباطبایی و شهید بهشتی، کارگروه انجمن مدیریت اطلاعات در زمینه شناسایی مدل‌های بازیابی اطلاعات فعالیت داشتم. در این بین علاقمند به شرکت در دوره‌هایی که انجمن یا مراکز دیگر برگزار می‌کردند، بودم. در سال ۱۳۹۴ هم‌زمان با دوره خدمت در کتابخانه تخصصی فرهنگستان هنر، در مقطع دکتری - گرایش بازیابی اطلاعات و دانش، واحد علوم تحقیقات دانشگاه آزاد پذیرفته شدم و در سال ۱۳۹۸ از پایان‌نامه‌ام با عنوان «ارائه مدل مفهومی برای ارتقای بازیابی معنایی اطلاعات

پس از برگزاری هفتمین کنگره متخصصان علوم اطلاعات و در خصوص اهمیت این رویداد، گفتگویی با خانم دکتر جعفری، دبیر کمیته اجرایی، ترتیب دادیم. در این مصاحبه پس از مروری مختصر بر کنگره هفتم، در مورد موضوعاتی همچون؛ روحیه کارگروهی، نقش فعالیت‌های داوطلبانه، چالش‌های مربوط به اشتغال، ویژگی‌های مورد نیاز کتابداران در عصر امروز، مهارت‌آموزی، تأثیر هوش مصنوعی بر آینده حرفه و... صحبت شد. ضمن تشکر از همکاری صمیمانه و پاسخگویی دقیق و صبورانه به سؤالات، برایشان آرزوی سلامتی و موفقیت‌های روزافزون داریم. از زحمات دوستانی که در تهیه و تنظیم پادکست مصاحبه، همراه این شماره نشریه پیک‌دانش بودند، سپاسگزارم. در ادامه توجه شما خوانندگان محترم را، به متن کامل مصاحبه جلب می‌کنم. قدردان نگاه پرمهر و همراهی همیشگی‌تان هستیم.

در ابتدا خودتان را معرفی کنید و برای آشنایی بیشتر مخاطبان، از فعالیت‌ها، زندگی تحصیلی و حرفه‌ای‌تان بگویید.

بنده حمیده جعفری پاورسی هستم، دکترای علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دبیر کمیته اجرایی کنگره هفتم و هم‌اکنون در سمت رئیس گروه مطالعات سیاست‌های هنری فرهنگستان هنر مشغول به کار هستم. در سال ۱۳۸۲ در رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی - گرایش علوم انسانی و اجتماعی - در دانشگاه علامه طباطبایی پذیرش شدم. بعد از اتمام دوره کارشناسی در سال ۱۳۸۵ با برخی از مراکز، فعالیت‌هایی مرتبط با رشته به صورت داوطلبانه انجام دادم. برای مثال مدتی با دفتر ترویج خواندن برای کودکان و نوجوانان مربوط به شورای کتاب کودک همکاری داشتم و از اساتید و بزرگانی نظیر خانم نوش‌آفرین

آشنا شدم که شرکت در جلسات آنها به مثابه کلاس درس برایم بود. از سوی دیگر، با توجه به مناسبات شغلی در جایگاهی قرار گرفته بودم که شاید فعالیت‌هایم، ارتباطی با رشته نداشت و این امر خود چالش‌هایی را برایم ایجاد می‌کرد. به همین سبب باید تلاش‌های بیشتری می‌کردم تا ارتباطم با حرفه را، با فعالیت‌هایی نظیر نگارش مقاله، برگزاری کارگاه، تدریس واحدهای دانشگاهی و شرکت در کنفرانس‌ها حفظ کنم. سپس به معاونت پژوهشی منتقل شدم و ابتدا در سمت «رئیس گروه مطالعات بینارشته‌ای هنر» و درحال حاضر به عنوان «رئیس گروه مطالعات سیاست‌های هنری» مشغول به خدمت در فرهنگستان هنر هستم.

از سوابق تدریس نیز می‌توانم به این موارد اشاره کنم: درس‌ها و کارگاه‌های داده‌های تاریک، داده‌کاوی، هستی‌شناسی، نسخه‌شناسی، دیجیتال‌سازی کردن مراکز آرشیوی، ارزیابی منابع آرشیوی، مدیریت آرشیو، مقاله و گزارش‌نویسی، جمع‌آوری اطلاعات الکترونیکی، شیوه‌های جستجو در سایت‌های خبری، فراهم‌آوری اسناد، متون اختصاصی انگلیسی (۲۰۱)، کارگاه رایانه، رسانه‌های الکترونیکی، کارآموزی در دانشگاه‌های آزاد، دولتی و علمی-کاربردی.

دلایل انتخاب خود از این رشته و تحصیل تا مقطع دکتری را ذکر کنید.

پیشینه این موضوع به گذشته من برمی‌گردد. زمانی که در دوره دبیرستان باید یک رشته‌ای را انتخاب می‌کردیم، یا به دنبال علایق فردی یا تأمین علاقه‌های خانواده می‌بودیم. در نتیجه بر حسب علاقه علوم تجربی را انتخاب کردم و هم‌زمان در کنکور دانشگاه‌های دولتی و آزاد شرکت نمودم. در دانشگاه دولتی رشته‌های مدیریت، حسابداری، کتابداری را قبول شدم؛ البته هوشبری، تکنسین آزمایشگاه و از این دست موارد هم بود. اما هدف عالی و اصلی‌ام رشته پزشکی بود. در کنکور دانشگاه آزاد، رشته پزشکی پذیرفته شدم و طبعاً گرایشم به آن سمت بود. یک ترم هم ثبت‌نام کردم ولی در همان ترم مجبور به انصراف شدم. چون علاوه بر بالا بودن شهریه و هزینه‌ها، شخصیت مستقلی داشتم. به عبارتی دوست داشتم که روی پای خودم بایستم و معتقد بودم، خودم باید هزینه‌ها را پرداخت کنم. از طرفی آینده شغلی خیلی برایم اهمیت داشت. در نتیجه با توجه به مشاوره‌هایی که دریافت کردم (از جمله یکی از اقوام دور که با بورسیه در کتابخانه ملی و رشته کتابداری مشغول به کار بودند)، از بین رشته‌های دانشگاه دولتی، رشته کتابداری را انتخاب کردم. ممکن

است مثل خیلی از دانشجویان در بدو ورود به این رشته، شنیده باشید که زوایا مبهم است و در طول تحصیل، این زوایای پنهان آشکار می‌شود و عمدتاً افراد علاقه‌مند به رشته می‌شوند. من نیز مبتنی بر کارکردهایی که این حرفه در جامعه دارد، پس از گرفتن لیسانس، مشغول به کار شدم و این بهره‌وری بود که از رشته تحصیلی‌ام انتظار داشتم. مدتی بعد دلم می‌خواست که به لحاظ علمی هم در این رشته رشد بیشتری کنم. به همین جهت در مقطع ارشد و دکتری نیز، همین رشته را انتخاب کردم. در پاسخگویی به بخش دوم پرسش‌تان، چندین دلیل که بر اساس تبادل نظر در میان هم حرفه‌ای‌ها، برای انتخاب این رشته می‌توان بر شمرد.

اولین دلیل اشتیاق به کتاب، دانش و اطلاعات است. بسیاری از افرادی که این رشته را انتخاب می‌کنند، علایق عمیقی به یادگیری و مطالعه دارند.

دلیل دوم که شامل حال من نیز بود، بحث کمک کردن به دیگران است. مثل شغل پرستاری که چنین تمایل و انگیزه‌ای برایش وجود دارد. در رشته کتابداری هم، فرصت‌های شغلی وجود دارد که خدمت به دیگران را از طریق پیوند افراد با اطلاعاتی که مورد نیازشان هست فراهم می‌کند. این امر می‌تواند برای کسانی که به‌طور ویژه از کمک کردن به مردم لذت می‌برند، رضایت‌بخش باشد و اگر این مهم محقق شود، می‌تواند آن حس انگیزه و رضایت را در فرد ایجاد کند و چه بهتر از این!

دلیل سوم بحث تنوع مسیرهای شغلی است. علم اطلاعات و دانش‌شناسی طیف گسترده‌ای از مسیرهای شغلی از جمله کار در انواع کتابخانه‌های عمومی، تخصصی، دانشگاهی و سایر کتابخانه‌ها و آرشیوها و موزه‌ها فراهم می‌کند و به افراد اجازه می‌دهد که شغلی متناسب و همسو با علایق و مهارت‌هایشان بیابند.

دلیل چهارم بحث پذیرش فناوری است. دانشجویان این رشته، کسانی که در آن کار می‌کنند و حتی خود کتابخانه‌ها معتقدند که با توجه به اینکه ماهیت رشته بسیار تحت تأثیر فناوری‌ها قرار می‌گیرد، کتابخانه‌ها مدام در حال تطبیق و روزآمدسازی با فناوری‌های جدید هستند و تلاش می‌کنند برنامه‌های کتابخانه‌ای خود را به دانشجویان آموزش دهند تا آنها بتوانند بطور مؤثر از این ابزار استفاده کنند. این امر می‌تواند برای افرادی که علاقه‌مند به فناوری هستند و می‌خواهند در روندهای نوظهور بروز بمانند، بسیار جذاب باشد.

دلیل پنجم که شاید امروزه کمتر ولیکن در دهه ۸۰ و ۹۰ خیلی انگیزه‌پررنگی بود، بحث

ثبات شغلی است. علی‌رغم تغییراتی که در فناوری و نحوه دسترسی به اطلاعات اتفاق افتاده و همچنان هم رشد زیادی دارد، کتابخانه‌ها جزو ضروری جوامع محسوب می‌شوند و شما جامعه‌ای را نمی‌توانید بی‌نیاز از کتابخانه بدانید. عموماً در بحث حاکمیتی نقش بسیار پررنگی دارد و به سیاست آلوده نمی‌شود. البته گاهی در برخی جوامع به دلیل عدم مدیریت صحیح، ممکن است به حاشیه رانده شود اما از بین نمی‌رود و این بدان معناست که، تقاضایی که برای متخصصان علم اطلاعات وجود دارد، ثبات شغلی را برای کسانی که در این زمینه هستند می‌تواند فراهم کند.

مجموع این عوامل و دلایل باعث شدند که این رشته را برگزینم و تا مقطع دکتری ادامه دهم.

چه شد که به سمت دبیری کمیته اجرایی کنگره هفتم برگزیده شدید؟ از فعالیت‌ها، معیارها و مهارت‌های مورد نیاز این انتخاب بگویید.

بخشی از فعالیت‌هایم را در پاسخ به پرسش نخست بیان کردم. از دلایل برگزیده شدن در سمت دبیری اجرایی کنگره هفتم، می‌توانم به پیشینه همکاری با انجمن اشاره کنم. روحیات من با توجه به سوابق کاری و به لحاظ شخصیتی، روحیه همکاری جمعی و کار گروهی است. پیگیری و علاقمندی به شرکت نیمه‌مستمر در نشست‌های فصلی کتابخانه حسینیه ارشاد این روحیه و گرایش موجب شد که برای فراخوان تیم اجرایی کنگره ششم اعلام همکاری کنم و با توجه به ارزیابی‌هایی که اتفاق افتاد، در سال ۱۴۰۰ به عنوان معاون دبیر اجرایی کنگره ششم در خدمت خانم دکتر خراسانچی بودم که بسیار از ایشان آموختم. به نوعی نقطه عطف همکاری من با انجمن بود. خدا را شکر، تجربه همکاری تیمی حرفه‌ای بسیار خوبی داشتیم. اکثر دوستان از اعضای رشته بودند. سعی می‌کردیم هم اخلاق حرفه‌ای را از عزیزان بیاموزیم، و هم مهارت‌هایی مثل موارد گرافیکی و طراحی پوستر، بخش سایت، تولید محتوا، اطلاع‌رسانی در بخش‌های مختلف و امور اجرایی مربوط به خود برگزاری کنگره را هم یاد بگیریم و هم روحیه تیم‌سازی را در افراد ایجاد و تقویت کنیم. این نقطه عطف فعالیت، علاقه من به کارهای گروهی را خیلی بیشتر کرد و از آنجایی که روحیه من با کارگروهی سازگاری داشت همین امر موجب شد که کاندیداتور هیأت مدیره دوره هشتم انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران شوم. با توجه به لطف دوستان و آراء برگزیده شده به عنوان عضو هیأت مدیره و مسئول کمیته بازاریابی در

انجمن کتابداری مشغول به فعالیت شدم. در همین حین با توجه به شناخت و البته لطفی که اساتید بزرگوار؛ دکتر رضایی شریفآبادی، دکتر خسروی، دکتر صمیعی، دکتر خراسانچی و دکتر زره‌ساز، که در کنگره ششم در خدمتشان بودم، مسئولیت دبیر اجرایی کنگره هفتم طی یک حکم به بنده محول شد. استاد عزیز جناب دکتر رضایی شریفآبادی - وقتی بنده را به عنوان دبیر کمیته اجرایی انتخاب کردند، معتقد بودند که در کنگره ششم تجارب زنده‌ای کسب کرده‌ام که می‌توانم محق‌ترین فرد برای این مسئولیت باشم. ایشان زمینه را فراهم نمودند که جا دارد همین‌جا از زحماتشان تشکر کنم. امیدوارم در صحت و سلامت باشند و جامعه حرفه‌ای و دانشی ما بتواند همواره از دانش و تجربه ایشان استفاده کند. من هم تمام تلاشم را به کارگرفتم تا سربلند از این آزمون بیرون بیایم.

چه تجارب و دستاوردهایی در این مسیر برایتان حاصل شد؟

خاصیتی که فعالیت‌های جمعی دارد می‌تواند خیلی حائز اهمیت باشد. اینکه فردی با هر استعداد و توانمندی در یک گروه همراه باشد و کارهایی از این دست انجام دهد به نظرم یک تکنیک است و ما باید مرتب آن را تکرار و خودمان را در این شرایط قرار دهیم. در کارگروهی بحث سلسله مراتبی نداریم یا به قدری کم‌رنگ می‌شود که هم‌افزایی را بالا ببرد. وقتی همه اعضای یک گروه برای دستیابی به بهترین نتیجه و تجربه همکاری می‌کنند، افراد، مکمل هم می‌شوند تا نقاط ضعف به چشم نیاید و نقاط قوت بیشتر دیده شود و اهداف نهایی گروه محقق شود. در برخی موارد که برای شخص بنده خیلی هیجان‌انگیز بود، بدون اینکه به افراد اعلام و درخواست شود که چه کاری انجام دهند، برخی از اعضای اجرایی خیلی پیشتر کارها را جلو می‌بردند. یا وقتی مشکلی برای هم‌تیمی‌شان ایجاد می‌شد، دیگر اعضاء وظایف او را انجام و پوشش می‌دادند. نکته دیگر بحث چند مهارتی بودن است. برخی از افراد واقف به استعدادهایشان نیستند. زمانی که وارد کارهای گروهی می‌شوند، تازه آنجاست که توانایی‌هایشان کشف می‌شود. چه بسا در تیم اجرایی کنگره ششم و هفتم که الگوبرداری از قاعده‌های تیم ورک بوده، بنا به شرایط افراد مهارت‌هایی را از یکدیگر یاد می‌گرفتند و تلاش می‌کردند تا آنها را تقویت کنند. در فعالیت‌های اجرایی افراد باید انعطاف پذیر بوده و توانایی پاسخگویی لحظه‌ای داشته باشند تا بتوانند در

شرایط اضطراری همکاری بهتری ارائه دهند و احساس پیشرفت، برابری و رفاقت را در یک محیط جذاب ایجاد کنند. در کنگره ششم فضایی کاملاً مجازی برای همکاری داشتیم که شرایط آسانی نبود. با افرادی کار می‌کردیم که تا به حال آنها را از نزدیک ندیده بودیم و هیچ تجربه ملموسی نداشتیم. تمامی هماهنگی‌ها به صورت برخط انجام می‌شد و شما مرتب باید آنلاین بوده و رصد می‌کردید. کار مرحله به مرحله و زنجیره‌وار از تیمی به تیم دیگر محول می‌شد. این فرآیند باید گردش خود را حفظ می‌کرد تا به نتیجه مطلوب برسد. در کنگره هفتم شرایط غیرقابل پیش‌بینی داشتیم. با توجه به اوضاع حادی که در کشور پیش آمد، دسترسی ما به شبکه‌های اجتماعی محدود شد. دسترسی دوستان اجرایی به امکانات اینترنتی که از شهرهای مختلف با ما همکاری داشتند، دچار اختلال شد و استرس کار را بالاتر برد. مشکلات فراوانی در بحث اطلاع‌رسانی که باید به لحظه انجام می‌شد و کارهایی که می‌بایست طبق یک روند و نظم پیش می‌رفتند، ایجاد شد. در هر حال تمامی این موارد باعث شد که انعطاف اخلاقی را در خودمان تقویت کنیم. حسن خلقی که افراد در کارگروهی تمرین می‌کنند، در آنها نهادینه شده و یاد می‌گیرند چگونه و با چه ادبانه‌ای با هم صحبت و رفتار کنند. کار با چه جریان سرعتی و ضرب آهنگی جلو رود. توأمان، هم کار پیش برود و هم مهارت‌ها رشد کند. تجربه‌های مفیدی کسب کردم و دوستان خوبی در کنگره ششم و هفتم پیدا کردم که کار کردن با آنها برایم بسیار لذت‌بخش بود. هم‌اکنون، این روابط دوستی پایدار شده است. این‌ها برای من سرمایه‌هایی هستند که همیشه به این اندوخته‌ها افتخار می‌کنم. هر زمان که به آن دوران فکر می‌کنم، همواره لحظات شیرین به ثمر نشستن خروجی که مورد انتظار هست برایم یادآور می‌شود. خاطرات خوب در ذهنم ثبت شده و آن شرایط اضطرار، سختی‌ها و استرس‌ها خیلی کمتر به یاد می‌آید.

با توجه به شعار سال و همچنین موضوع کنگره هفتم، پتانسیل رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی برای کارآفرینی را تا چه میزان ارزیابی می‌کنید؟

شعار سال ۱۴۰۱ بحث کارآفرینی دانش بنیان بود. از سوی دیگر، موضوع مهم، دغدغه دانشجویان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی بحث شغل بوده و هست. موضوعات مختلفی پیشنهاد شد که تم کنگره تعیین شود اما مانعیت، جامعیت و پرتنگ بودن مسأله

هدایت کند. با توجه به میان رشته‌ای بودن رشته علم اطلاعات و گستره فعالیت‌ها، می‌توان از آن در جهت کارآفرینی بهره برد. استاد محترم بنده، سرکار خانم دکتر نظری، نظریه پرداز حوزه پژوهش مولد در رشته هستند که رویکرد نوینی محسوب می‌شود. ایشان در حوزه اشتغال‌زایی و کارآفرینی فعالیت‌های محتوایی دارند و ترفندهایی را آموزش می‌دهند که افراد بتوانند مداری را در این حوزه ترسیم کنند. دانشجویان با استفاده از این تجربیات و آموزه‌ها می‌توانند با ادبیات خلاقیت و کارآفرینی آشنا شوند.

در مورد ایستگاه‌های کارآفرینی که به نوعی نوآوری در کنگره هفتم محسوب می‌شد، توضیحاتی بفرمایید و اینکه چرا به شکل مطلوب اجرایی نشد؟

پیش از پاسخ دادن به این سؤال توجه شما را به گزارش لیزنا از مصاحبه‌ای که در نهم شهریورماه ۱۴۰۱ با آقای دکتر حسن‌زاده، انجام شده جلب می‌کنم. ایشان در بدو کلید خوردن کنگره هفتم ایده‌های بسیار زیادی را داشتند و نقش ایستگاه کارآفرینی برای ایجاد گفتمان و توانمندسازی اساتید، دانشجویان و دانش‌آموختگان در زمینه کارآفرینی دانش بنیان را جزو ضروریات مطرح کردند. اما واقعیت این است که برخی از این ایده‌ها خروجی مورد انتظار را نداشته و در مرحله اجرا خیلی موفق عمل نکردند. در گزارشی که دکتر حسن‌زاده در جلسه هیأت مدیره و جلسه راهبردی مطرح کردند فرآیند این فعالیت و برنامه‌های مورد نظر برای ایستگاه‌های کارآفرینی را کاملاً ترسیم کردند. دعوت از سخنرانان انگیزشی، برگزاری دوره‌های کارآفرینی دانش‌بنیان، جلسات توجیهی که در حوزه‌های مرتبط می‌توانستند داشته باشند، کارگاه‌های آموزشی مرتبط با کارآفرینی مثل پروپوزال‌نویسی و راه‌اندازی واحد فناور، معرفی ایده برای دانشجویان، دانش‌آموختگان و اعضای گروه، شناسایی و معرفی زمینه‌های ایجاد جدید اشتغال، تولید محتوای چندرسانه‌ای، انتشار جزوات، دستنامه‌ها، کتاب و بسیاری موارد دیگر... از جمله اهداف مد نظر ایشان بود. در دانشگاه‌های مختلف کشور از جمله سمنان، الزهرا، علوم پزشکی کرمان، چمران اهواز، شهید بهشتی، آزاد تهران شمال، شهید باهنر کرمان، خوارزمی، فردوسی مشهد، علامه طباطبایی، تربیت مدرس و... هم نمایندگان و هم نام اعضای گروه مشخص شده بودند. وظایفی نیز برای انجام این مأموریت محول شده بود. در زمینه دلایل عدم موفقیت ایستگاه کارآفرینی، کمیته علمی، دکتر حسن‌زاده و دکتر

مریم اسدی بهتر می‌توانند اعلام نظر کنند. برداشت من در این خصوص که چرا برنامه ایستگاه کارآفرینی عملیاتی نشد (به جز یکی دو مورد تا جایی که بنده اطلاع دارم)، بحث ملتهب شدن فضای درونی جامعه در آن زمان بود. چون رویکرد در مورد دانشگاه‌ها بود، آسیب خیلی زیادی به جریان فعال‌تری که کنگره هفتم و خروجی‌های آن می‌توانست داشته باشد، وارد کرد. بعضی از فعالیت‌هایی که قرار بود انجام شود، در همان ابتدای راه متوقف شدند و برخی فعالیت‌هایی را شروع کردند اما تا به ثمرنشتن آنها، هم به زمان بیشتری احتیاج بود. از سوی دیگر نیز به دلیل مشکلات و معضلاتی که در فضای جامعه به‌ویژه جامعه دانشگاهی ایجاد شد، موفق به نتیجه نشد. این فعالیت باید تداوم داشته باشد تا دانشگاه‌ها بتوانند خروجی مطلوب را احراز کنند. متأسفانه فرصت ابراز این نتایج به وجود نیامد و باقی فعالیت‌ها با توجه به جریاناتی که در دانشگاه ایجاد شد زمینه را برای این موضوع محقق نکرد.

از نظر شما همکاری با انجمن در رشد فردی و اجتماعی افراد چقدر می‌تواند مؤثر باشد؟

در مورد نقش همکاری با انجمن‌ها در رشد افراد، در یک جمله می‌توانم بگویم که نقش مثبت است و قطعاً نمی‌توان برای آن تأثیر منفی متصور شد. برای توضیح بیشتر می‌توانم به سه نکته اشاره کنم. اولین نتیجه مثبت، توانمندسازی افراد است. وقتی برای همکاری وارد گروهی می‌شوید، ناگزیر با یک جریاناتی روبرو هستید که میل به توسعه و رشد توانمندی در شما افزایش پیدا می‌کند. چه بسا مسئولیتی به شما محول می‌شود که برای آنکه موفق‌تر عمل کنید و به آن هدف برسید لازم است مهارت‌های دیگری را یاد بگیرید. برای این توانمندسازی، ممکن است خود انجمن دوره‌هایی را به شکل رایگان یا با تخفیف برگزار کند. شما در جریان عضویت و فعالیت داوطلبانه‌ای که در انجمن دارید، علاوه بر اینکه با انجمن همکاری دارید و فعالیت‌های جاری آن را به انجام می‌رسانید، می‌توانید از این دوره‌ها در جهت رشد و ارتقاء خودتان بهره ببرید. این امر می‌تواند بهبود عملکردی را در آن مجموعه به طور متقابل و تعاملی ایجاد کند.

دومین نتیجه مثبت، گسترش شبکه‌های ارتباطی است. این بحث به‌خصوص در جامعه حرفه‌ای ما اهمیت دوچندانی دارد. انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران به‌عنوان یکی از انجمن‌های مادر در این حوزه فعالیت‌های زیادی انجام داده و تلاش می‌کند پاسخگوی

نیازهای بروز دانشجویان و علاقمندان به این حوزه باشد و مسئولیت خویش را در این زمینه به خوبی به انجام برساند. انجمن در جهت اهداف متعالی که برایش تعیین شده و مأموریت‌هایی که تعریف شده می‌تواند بستر ساز شبکه‌های ارتباطی باشد. آنچه به طور معمول در جامعه علمی رایج است این است که، افراد برجسته هر حوزه در انجمن‌های علمی رشته خودشان به‌ویژه انجمن مادر عضویت و غالباً مسئولیت دارند و سعی می‌کنند عضویت‌شان به شکلی پیوسته و فعال قرار گرفته و حفظ شود. ارتباطات شما در جریان این رفت و آمدها و مراوده‌ای که با اساتید پیدا می‌کنید، شکل گرفته، گسترش می‌یابد و تبدیل به شبکه‌هایی می‌شود که منجر به یادگیری شده و گاه می‌تواند تسهیل‌کننده امور باشد.

سومین نتیجه مثبت، ارتقاء توانایی‌های علمی افراد است که در جریان این یادگیری اتفاق می‌افتد. مجموع این نتایج مثبت (توانمندسازی، گسترش شبکه‌های ارتباطی و ارتقاء توانایی‌های علمی) کنشی را در فرد ایجاد می‌کند که علاقه به فعالیت‌های گروهی و فعالیت‌های داوطلبانه را افزایش می‌دهد. که می‌تواند رضایت افراد برای ایجاد یک حس تعاون و مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی در افراد جلب و همچنین بتواند در نهایت رفاهی را در آن بخش ایجاد کند که تسهیل‌گر امور باشد. این فعالیت‌های خیرخواهانه که می‌تواند در عرصه‌های مختلف (اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و...) انجام شود، می‌تواند در مسیر توسعه و بالندگی حوزه تخصصی تأثیر مثبت و به‌سزایی داشته باشد.

استقبال دانشجویان برای همکاری با کنگره به ویژه در بخش اجرایی را چطور دیدید و چه راهکارهایی برای جذب بیشتر این همکاری‌ها دارید؟

خوشبختانه روحیه مشارکت در کنگره هفتم و استقبال از آن را می‌توان بسیار مثبت ارزیابی کرد. کار داوطلبانه، به‌عنوان پرورش روحیه اجتماعی در دانشجویان عمل می‌کند. از آنجایی که دانشگاه‌ها و همچنین انجمن‌های علمی و دانشجویی به‌عنوان یک نهاد مدنی و اجتماعی، مسئولیت ایجاد این انگیزه اجتماعی را دارند و زمینه‌ساز کسب تجربه دانشجویان، آموزش و تقویت مهارت‌های زندگی و مسئولیت اجتماعی در این حوزه هستند. مشارکت‌های داوطلبانه دانشجویان و اساتید، حلقه اتصال دانشگاه و جامعه محسوب می‌شود. مهارت کارجمعی یکی از دستاوردهای کلیدی کار

داوطلبانه است. اگر بخواهیم در سطح فردی نگاه کنیم، این تجربه برای کسانی که درگیر کار داوطلبانه می‌شوند، تجربه‌ای بسیار غنی به شمار می‌آید؛ در کار داوطلبانه شما می‌توانید با مجموعه‌ای از افراد جدید مرتبط شوید و شبکه‌های اجتماعی جدیدی بیابید که این شبکه‌ها می‌توانند ضامن موفقیت شما در طول دوره زندگی شخصی و حرفه‌ای شما باشند.

نکته دیگری که در این زمینه وجود دارد به دست آوردن تجربه است؛ تجربه‌ای که نه فقط خودش را در پرکردن رزومه نشان می‌دهد، که البته آن هم خوب است اما علاوه بر آن این تجربه، تجربه تعامل با انسان‌ها و سازمان‌ها برای پیش بردن اهداف است. مهارت دیگری که کار داوطلبانه به دنبال دارد و نیز بسیار پراهمیت است، مهارت کار جمعی با دیگران است که مهارتی کلیدی به شمار می‌رود. مهارت کار جمعی، عامل موفقیتی است که جوانانی که درگیر کار داوطلبانه هستند آن را به دست می‌آورند و تا پایان عمر از مزایای آن بهره‌مند می‌شوند. مهارت دیگری که در کار داوطلبانه به دست می‌آید مهارت رهبری است که مرتب تکرار و به رشد اخلاق مثبت حرفه‌ای و تعامل‌های اجتماعی منجر می‌شود. بطور کلی گروه‌های آموزشی و دانشگاه‌ها و اساتید به‌عنوان یک وظیفه و مسئولیت اجتماعی می‌توانند نقش بسیار پررنگی را در جلب مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های داوطلبانه نظیر همکاری با انجمن‌ها و رویدادهای علمی در پیوند با ارتقای دانش و مهارت‌های درسی دانشجویان در دانشگاه دارند که همگی ناظر بر اصل هم‌افزایی و خودتوانمندسازی افراد است.

دانشجویان این رشته در طول دوره تحصیل غیر از درس‌هایشان باید دنبال یادگیری چه مهارت‌هایی باشند؟

دانشجویان و کتابداران علاوه بر مهارت‌هایی که باید در طول دوره تحصیلی خود بیاموزند، با توجه به مقتضیات زمانی، مکانی و سیر تحول دنیای رشته خود و متناسب با آنها مهارت‌های خود را تقویت و بروزرسانی کنند. این مهارت‌ها به شرح ذیل هستند:

سواد اطلاعاتی: توانایی مکان‌یابی، ارزیابی و استفاده مؤثر از اطلاعات

مهارت‌های ارتباطی: توانایی برقراری ارتباط مؤثر با همکاران، مشتریان و سایر ذینفعان
مهارت‌های فناوری: توانایی استفاده و عیب‌یابی سیستم‌های مختلف نرم‌افزاری و سخت‌افزاری
خدمات مشتری: توانایی ارائه خدمات و پشتیبانی عالی به مشتریان و کاربران کتابخانه

توسعه مجموعه: توانایی انتخاب و به‌دست آوردن محتواهایی که نیازهای کاربران کتابخانه را برآورده می‌کند.

فهرست‌نویسی و طبقه‌بندی: توانایی سازماندهی و طبقه‌بندی منابع بر اساس استانداردهای تعیین شده

مهارت‌های مرجع و پژوهشی: توانایی ارائه خدمات مرجع و کمک به مشتریان در پروژه‌های تحقیقاتی

مدیریت پروژه: توانایی برنامه‌ریزی، سازماندهی و اجرای مؤثر پروژه‌ها

حمایت و اطلاع‌رسانی: توانایی ارتقای خدمات و منابع کتابخانه به جامعه

۱۰. رهبری: توانایی رهبری و مدیریت تیم‌ها، پروژه‌ها و ابتکارات در کتابخانه

در ادامه توجه شما را به ژورنال‌های کلابی جلب می‌کنم که با عنوان «مهارت‌ها و قابلیت‌های کلیدی حرفه‌مندان در محیط دیجیتال» توسط

کمیته پژوهش انجمن کتابداری با سخنرانی بنده و دبیری آقای دکتر فتاحی در سال ۱۴۰۱ برگزار شد. در این رویداد مجازی موضوع کتابدار آینده و همین

طور آینده شغلی کتابداران مورد بررسی قرار گرفت. علاوه بر موارد یاد شده لازم است در کسب مهارت‌های زیر تلاش و برنامه‌ریزی کنند:

۱۱. شایستگی فرهنگی: توانایی درک و احترام به فرهنگ‌ها و دیدگاه‌های مختلف و ارائه خدماتی که نیازهای یک جامعه متنوع را برآورده می‌کند.

۱۲. بودجه و مدیریت مالی: توانایی مدیریت مؤثر بودجه و امور مالی کتابخانه

۱۳. بازاریابی و روابط عمومی: توانایی توسعه و اجرای استراتژی‌های بازاریابی و روابط عمومی برای ارتقای کتابخانه و خدمات آن

۱۴. تجزیه و تحلیل و ارزیابی داده‌ها: توانایی جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها برای اطلاع‌رسانی در تصمیم‌گیری و بهبود خدمات کتابخانه‌ای

۱۵. همکاری و کارگروهي: توانایی کار مشترک با همکاران و ذینفعان برای دستیابی به اهداف مشترک

۱۶. خلاقیت و نوآوری: توانایی تفکر خلاق و توسعه راه‌حل‌های نوآورانه برای چالش‌های پیش روی کتابخانه

۱۷. مدیریت زمان: توانایی اولویت‌بندی وظایف و مدیریت مؤثر زمان برای رسیدن به ضرب الاجل‌ها و دستیابی به اهداف

۱۸. حل تعارض: توانایی شناسایی و رسیدگی به تعارض‌ها به شیوه‌ای سازنده و مؤثر

۱۹. هوش هیجانی: توانایی درک و مدیریت احساسات خود و همچنین احساسات دیگران به منظور ایجاد روابط مثبت و کار مؤثر با دیگران

۲۰. یادگیری مستمر: تمایل به درگیر شدن در یادگیری مداوم و توسعه حرفه‌ای برای بروز ماندن با روندها، فناوری‌ها و بهترین شیوه‌ها در این زمینه

از مهمترین دغدغه‌های فارغ‌التحصیلان، مساله اشتغال است. برای دوری از نگاه استخدامی و کارمندی به این رشته و پرورش تفکر خلاق و کارآفرین چه پیشنهادی به دانش‌آموختگان دارید؟

می‌توانم نکاتی را به فارغ‌التحصیلان برای پرورش تفکر خلاق و کارآفرینی در زمینه کتابداری پیشنهاد کنم.

ایجاد یک شبکه قوی: در کنفرانس‌ها، کارگاه‌ها و سایر رویدادهای حرفه‌ای شرکت کنید تا با افراد در این زمینه ملاقات کنید و در مورد فرصت‌های جدید اطلاعات کسب کنید.

یک برند شخصی ایجاد کنید: از طریق رسانه‌های اجتماعی و وبلاگ‌نویسی یک حضور برخط قوی ایجاد کنید تا تخصص و دیدگاه منحصر به فرد خود را به نمایش بگذارید.

یک جایگاه خاص را مشخص کنید: روی یک حوزه خاص از کتابداری که به آن علاقه دارید تمرکز کنید و در آن زمینه متخصص شوید.

پذیرای ایده‌های جدید باشید: با فناوری‌ها و روندهای نوظهور در این زمینه بروز باشید و مایل باشید مهارت‌ها و دانش خود را با نیازهای در حال تغییر تطبیق دهید.

پذیرش نوآوری: به دنبال راه‌هایی برای نوآوری و بهبود خدمات کتابخانه، چه از طریق فناوری‌های جدید و چه از طریق برنامه‌ریزی خلاق باشید.

به دنبال مربیگری باشید: مربیانی را بیابید که می‌توانند شما را در مسیر شغلی خود راهنمایی و پشتیبانی کنند.

ریسک کنید: از ریسک کردن و امتحان کردن چیزهای جدید نترسید، حتی اگر آنها همیشه طبق برنامه پیش نروند.

با تمرکز بر این مهارت‌ها و رویکردها، فارغ‌التحصیلان می‌توانند خود را به‌عنوان متفکران مبتکر و کارآفرین در زمینه کتابداری معرفی کنند و فرصت‌های جدیدی را برای اشتغال و رشد شغلی باز کنند.

یکی از مباحث داغ این روزها «هوش مصنوعی» است. از دیدگاه شما تأثیر این فناوری بر روی آینده حرفه و رشته چگونه است؟

معتقدم تأثیر هوش مصنوعی بر آینده رشته و حرفه کتابداری قابل توجه خواهد بود. فناوری هوش مصنوعی این پتانسیل را دارد که شیوه عملکرد کتابخانه‌ها و خدماتی را که به مشتریان خود ارائه می‌دهند، متحول کند. به‌عنوان مثال، ربات‌های گفتگوی مبتنی بر هوش مصنوعی می‌توانند به کاربران کتابخانه کمک فوری ارائه دهند و به آنها کمک کنند منابع را پیدا کنند و به سؤالات خود پاسخ دهند. الگوریتم‌های هوش مصنوعی همچنین می‌توانند به کتابداران در تجزیه و تحلیل داده‌ها و تصمیم‌گیری آگاهانه در مورد توسعه مجموعه و تخصیص منابع کمک کنند. با این حال، استفاده از هوش مصنوعی لزوماً به معنای کنار گذاشتن این حرفه یا حذف کتابداران نیست. بلکه می‌تواند به توسعه نقش‌ها و مسئولیت‌های جدید برای کتابداران، مانند مدیریت و نگهداری سیستم‌های هوش مصنوعی، تجزیه و تحلیل داده‌ها و ارائه خدمات شخصی‌سازی شده به کاربران منجر شود.

به‌طور کلی، ادغام فناوری هوش مصنوعی در حوزه کتابداری این پتانسیل را دارد که خدمات کتابخانه‌ای را افزایش و گسترش دهد و آنها را کارآمدتر و در دسترس طیف وسیع‌تری از کاربران قرار دهد.

آیا در مورد موضوع کنگره هشتم هم‌اندیشی صورت گرفته است؟

در حال حاضر برخی از موضوعات نظیر تأثیر هوش مصنوعی بر رشته و حرفه کتابداری و یا بالعکس پیشنهاد شده که در حال تحقیق و تدقیق در هیأت مدیره است.

فصل تابستان، ایام فراغت و مطالعه است. چند کتاب به دوستداران کتاب و مطالعه معرفی کنید.

می‌توانم چند کتاب تأثیرگذار را پیشنهاد کنم که دانشجویان ممکن است از خواندن آنها در تابستان لذت ببرند.

۱. «قدرت عادت» نوشته چارلز داهیگ - کتاب خودیاری که به بررسی علم در پس چگونگی شکل‌گیری عادت‌ها و چگونگی تغییر آنها برای بهبود زندگی می‌پردازد. این کتاب عصاره صدها پژوهش و مصاحبه دانشگاهی است.

۲. «استارت‌آپ ناب» نوشته اریک ریس - کتابی

برای کسب و کار که مفهوم روش‌شناسی راه‌اندازی کسب‌وکار ناب را معرفی می‌کند که بر آزمایش سریع و بازخورد مشتری برای ایجاد کسب و کارهای موفق تأکید دارد.

۳. «تفکر سریع و آهسته» نوشته دنیل کانمن - کتابی روانشناسی که دو سیستم تفکری که انسان‌ها استفاده می‌کنند و اینکه چگونه می‌توانند بر تصمیم‌گیری تأثیر بگذارند را توضیح می‌دهد.

۴. «۷ عادت مردمان موثر» نوشته استفان کاوی - کتاب خودیاری که هفت عادت را بیان می‌کند که می‌تواند به افراد کمک کند در زندگی شخصی و حرفه‌ای خود مؤثرتر شوند.

۵. «هنر جنگ» نوشته سان تزو - یک کتاب استراتژی نظامی کلاسیک که در بسیاری از زمینه‌های زندگی از جمله تجارت و سیاست به کار رفته است.

۶. «آرام: قدرت درون‌گراها در دنیایی که از حرف زدن باز نمی‌ایستد» نوشته سوزان کین - کتابی روانشناسی که به بررسی نقاط قوت و چالش‌های درون‌گراها در جامعه‌ای می‌پردازد که برای برون‌گرایی ارزش قائل است.

۷. «جیم کروی جدید» نوشته میشل الکساندر - کتابی غیرداستانی که به بررسی چگونگی تداوم نابرابری نژادی توسط سیستم قضایی جنایی ایالات متحده می‌پردازد.

این کتاب‌ها طیف وسیعی از موضوعات را پوشش می‌دهند و می‌توانند بینش‌ها و دیدگاه‌های ارزشمندی را در اختیار دانشجویان رشته‌های مختلف تحصیلی به‌ویژه دانشجویان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی قرار دهند. سپس از شما که وقت ارزشمندتان را در اختیار بنده و نشریه پیک دانش قرار دادید. به‌عنوان سخن پایانی، رهنمود و توصیه‌ای برای دانشجویان داشته باشید.

ضمن اعلام مراتب قدردانی، می‌توانم توصیه‌های زیر را با توجه به شرایط دنیای فناوری امروز به دانشجویان داشته باشم:

فناوری را در آغوش بگیرید: فناوری به سرعت در حال تغییر نحوه دسترسی و مصرف اطلاعات است. دانشجویان کتابداری باید از ابزارها و پلتفرم‌های دیجیتالی مختلف برای افزایش تجربه پژوهش و یادگیری خود استفاده کنند. در جریان باشید: مهم است که از آخرین روندها و تحولات در زمینه علم کتابداری مطلع باشید. این را می‌توان با خواندن نشریات، شرکت در رویدادها، کنفرانس‌ها و مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه محقق نمود.

تمرکز بر تجربه کاربری: در عصر دیجیتالی

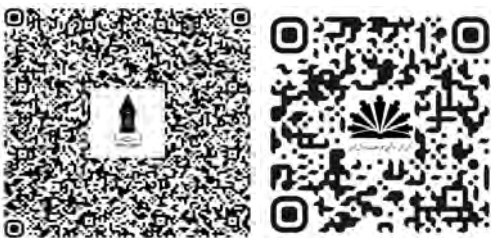
امروزی، تجربه کاربری بیش از هر زمان دیگری اهمیت دارد. دانشجویان کتابداری باید طراحی رابط‌های کاربری کارپسند و ارائه خدمات شخصی‌سازی شده برای رفع نیازهای مشتریان خود را در اولویت قرار دهند.

توسعه مهارت‌های تفکر انتقادی: با فراوانی اطلاعات امروز به‌صورت برخط، برای دانشجویان کتابداری ضروری است که مهارت‌های تفکر انتقادی را برای ارزیابی اعتبار و پایایی منابع توسعه دهند.

همکاری با سایر متخصصان: دانشجویان کتابداری باید با سایر متخصصان در زمینه‌های مرتبط مانند فناوری، آموزش و مدیریت اطلاعات همکاری کنند تا بروز و نوآور بمانند.

در خاتمه باز هم از مشارکت شما در فعالیت‌های دانشجویی داوطلبانه به مثابه الگویی موفق برای سایر دانشجویان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در کسب تجربه‌های جدید برای ترسیم آینده‌ای روشن و مشارکت‌های اجتماعی متشکرم. برای شما، تیم محترم انجمن، اعضای نشریه پیک‌دانش و اساتید بزرگوار، آرزوی سربلندی و تندرستی دارم.

برای شنیدن این اپیزود از اینفوکست، کیو آرکد زیر را اسکن کنید.

- ۱ Radio Frequency Identification
- ۲ Resource Description & Access
- ۳ Dark Data